Ազգ
Azg
armenian daily

15 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1997, ՇԱԲԱԹ # 220 (1474)

Հայաստանն առաջին անգամ կմասնակցի ՆԱՏՕ-ի զորավարժություններին

Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի ստորաբաժանումը առաջին անգամ կմասնակցի ՆԱՏՕ-ի Պրոմեթեւս-97 զորավարժություններին, որոնք տեղի կունենան նոյեմբերի 16-23-ը Հունաստանի Սալոնիկ քաղաքի մերձակայքում, Համագործակցություն հանուն խաղաղության ծրագրի շրջանակներում, հայտնեցին ՀՀ պաշտպանության նախարարության լրատվության եւ քարոզչության վարչությունից: Զորավարժությունները Հայաստանի եւ Հունաստանի պաշտպանության նախարարներ Վազգեն Սարգսյանի եւ Ակիս Ցոխածոպուլիսի նախապես ձեռք բերված համաձայնության, ինչպես նաեւ երկու երկրների ռազմական գերատեսչությունների համագործակցության արդյունք են:

Դրանց կմասնակցեն նաեւ Հունաստանի, Նիդեռլանդների, Բուլղարիայի եւ Ալբանիայի զինված ուժերի ստորաբաժանումները: Զորավարժությունները ընթանալու են հետեւյալ սցենարով. տարերային աղետից հետո երկիրը դարձել է անկառավարելի, թալանվել են զինապահեստները. երկրի նախագահի խնդրանքով ՄԱԿ-ի անվտանգության խորհուրդը որոշում է այնտեղ ուղարկել միջազգային ռազմական զորախումբ:

Համագործակցություն հանուն խաղաղության ծրագրի շրջանակներում ՆԱՏՕ-ի զորավարժություններին արդեն մասնակցել են ԱՊՀ մի շարք երկրներ, սակայն Հայաստանն առաջին անգամ է ընդգրկվելու: *ԱՌԿԱ*

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Հայաստանը 21-րդ դար կմտնի ինտերնետով եւ արբանյակներով

Սակայն առանց գրքի

ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ԱԺ-ի նոյեմբերի 14-ի գիտության, կրթության, մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի եւ ֆինանսավարկային, բյուջետային եւ տնտեսական հարցերի մշտական հանձնաժողովների համատեղ նիստում շարունակվեց 1998 թ. պետական բյուջեի նախագծի քննարկումը: Օրակարգում նախագծում նախատեսված գիտության, կրթության, մշակույթի, տեղեկատվության եւ սպորտի ոլորտների բյուջետային ֆինանսավորման հարցն էր:

ՀՀ տեղեկատվության եւ գրահրատարակչության վարչության պետ Գարեգին Չուգասզյանը նշեց, որ ազատականացման եւ բարեփոխումների ընթացքը պետք է ներառի նաեւ տեղեկատվության ոլորտը: 98 թ. հիշյալ ոլորտին հատկացվելու է 1 մլրդ 800 մլն դրամ: Հեռուստահաղորդումների հեռարձակման համար 1 մլրդ 600 մլն դրամ, տեղեկատվության ձեռքբերման համար 37 մլն դրամ: Վարչության պետը նշեց, որ Հայաստանում պետք է կիրառել «արբանյակային սկզբունքը», որ «առաջիկա 10 տարվա ընթացքում տեղեկատվության ոլորտում նախատեսվում են հեղաբեկիչ փոփոխություններ, եւ դրանք արդեն իսկ հասել են Հայաստան»: Այս ամենը գնահատվեցին որպես «պտագային ուղղված մեծ քայլեր»: Չուգասզյանը կարեւորեց Հայաստանի ինտերնետացումը, ծրագրերի եւ խնդիրների միջին եւ երկարաժամկետ պլանավորումը: Եվ քանի որ վարչության պետը խոսելիս ցուցաբերում էր «տիեզերական մտածողություն» (պատգամավորներից մեկի «առանց հեգնանքի» բնութագրմամբ), ֆինանսավարկային հանձնաժողովի նախագահ Արմեն Եղիազարյանն անկեղծորեն զարմացավ «Չհասկացա, մենք ի՞նչ ենք քննարկում»:

Տես # էջ 2

Ընդդիմությունը ստեղծելու է իշխանությունների գործունեությունը քննող ժողովրդական դատարան

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ

Նոյեմբերի 14-ին Երեւանի Ազատության հրապարակում կայացավ հանրահավաք ի պաշտպանություն Արցախի: Հայաստանի դեմոկրատական կուսակցության նախագահ Արամ Սարգսյանը անհրաժեշտ համարեց ի ցույց աշխարհի հայտարարել, որ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը չի ներկայացնում հայ ժողովրդի շահերը եւ ժողովուրդը թույլ չի տա Արցախը բռնակցել Ադրբեջանին: Ինքնորոշում միավորման նախագահ Պարույր Հայրիկյանը ընդհանրապես անընդունելի համարեց Արցախի կարգավիճակի քննարկումը, նշելով, որ ԼՂՀ-ն արդեն կայացել է որպես անկախ պետություն: «Ազատությունը չի կարելի փոխզիջման առարկա դարձնել», ասաց Պ. Հայրիկյանը եւ նշեց, որ կարելի է բանակցել միայն սահմանների ճշգրտման շուրջ: Նա անհրաժեշտ համարեց նաեւ միջազգային հանրությանը զգուշացնել, որ իրենք բանակցում են ժողովրդի ձայները գողացած մարդկանց հետ, որոնք, բնականաբար, չեն կարող համարվել ժողովրդի կամքի արտահայտողը: Ա. Սարգսյանը նշեց, որ առաջիկա ամսվա ընթացքում այդ ուղղությամբ «Ի պաշտպանություն Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության» համահայկական համաժողովի կազմկոմիտեն կկատարի լուրջ աշխատանքներ:

Ելույթ ունեցող մտավորականները նշեցին, որ մտավորականության ճնշող մեծամասնությունը դեմ է իշխանությունների պարտվողական քաղաքականությանը եւ կարեւորեցին ժողովրդի կամքի միասնական դրսեւորումը: Նշվեց, որ չպետք է վախենալ պատերազմի վտանգից, որովհետեւ դա հորինել է Լ. Տեր-Պետրոսյանը:

Արամ Սարգսյանը Լ. Տեր-Պետրոսյանի կողմից «պատերազմ, թե՞ խաղաղություն» հարցադրումը անվանեց շանտաժ եւ ժողովրդին ահաբեկելու փորձ: Նա նշեց, որ նախատեսվում է դեկտեմբերի 10-ին կազմակերպել համահայկական հանրահավաք: Բողոքի ցույցեր կլինեն նաեւ հայկական գաղթօջախներում, եւ եթե իշխող վարչախումբը շարունակի իր քաղաքականությունը, ապա հարկ կլինի պահանջել նրանց հրաժարականը եւ պահպանել ազգային-ազատագրական պայքարի ձեռքբերումները, կազմավորել ժողովրդական դատարան եւ հրապարակավ քննության առնել վարչախմբի գործողությունները: Նա տեղեկացրեց, որ ժողովրդական դատարանի ատյանի ձեւավորմամբ կսկսեն զբաղվել հանրահավաքի հաջորդ օրն իսկ:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Հայաստանի մամուլի ազատության հարցը ԵԱՀԿ համագումարում

Նոյեմբերի 12-ին Լեհաստանում ԵԱՀԿ մարդու իրավունքներին նվիրված համագումարում, որին մասնակցում են անդամ 55 պետությունների բարձրաստիճան պաշտոնյաները, Նյու Յորքում գտնվող Լրագրողների պաշտպանության հանձնախումբը քննության առարկա է դարձել Հայաստանում եւ Ադրբեջանում մամլո ազատության խոչընդոտների հարցը: Մամլո ազատությանը վերաբերող խնդիրներից բացի, օրակարգում են նաեւ փոքրամասնությունների իրավունքների եւ կրոնական ազատության պաշտպանության հարցերը: Համագումարն առաջարկներ կներկայացնի դեկտեմբերին կայանալիք ԵԱՀԿ նախարարական մակարդակի գագաթնաժողովին:

Թուրքիան սպառնում է Եվրամիությանը

Նոյեմբերի 13-ին Թուրքիայի պետնախարար Իսին Չելեբին սպառնացել է Եվրամիությանը, որ Անկարան կարող է եվրոպական ապրանքների ներմուծման դեմ նոր արգելքներ սահմանել, եթե Թուրքիայի անդամակցության դիմումը դարձյալ անտեսվի: Այս հայտարարությունը կատարելով գործարարների հավաքում արտաքին առեւտրի նախարարը շեշտել է, թե Եվրամիության հետ Մաքսային միության համաձայնագիր ստորագրած Թուրքիան իրավունք ունի նման արգելքներ սահմանելու, որովհետեւ Եվրամիությունը չի հարգել իր բոլոր խոստումները: Նախարարը մի քանի շաբաթ առաջ նաեւ մաքսային համաձայնագիրը վերանայելու կոչ է արել:

«ԵՐԵՎԱՆ»

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

Հայաստանի եւ ԼՂ հանրապետությունների ղեկավարների հանդիպում

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Նոյեմբերի 14-ին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն ընդունեց Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության ղեկավարներին՝ ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանին, վարչապետ Լեոնարդ Պետրոսյանին, ԼՂՀ պաշտպանության նախարար Սամվել Բաբայանին: Հանդիպմանը մասնակցում էին ՀՀ վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանը, ՀՀ ԱԳ նախարար Ալեքսանդր Արզումանյանը:

Ինչպես հայտնեցին ՀՀ նախագահի մամուլի ծառայությունից, հանդիպման ժամանակ քննարկվել է ղարաբաղյան խնդրի կարգավորման գործընթացի ներկա վիճակը:

Նախորդ օրը, նոյեմբերի 13-ի երեկոյան, առանձին հանդիպում է եղել ՀՀ եւ ԼՂՀ արտգործնախարարներ Ա. Արզումանյանի եւ Նաիրա Մելքումյանի միջեւ:

Կոնգրեսն ընդունեց Ղարաբաղին ուղղակի մարդասիրական օգնություն տրամադրելու օրենքը

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ինչպես տեղեկացրել են Ամերիկայի հայկական համագումարից, հինգշաբթի օրը Ամերիկայի Սենատն ընդունել է Օտարերկրյա օգնության մասին օրենքն այն տեսքով, որով ընդունվել էր Ներկայացուցիչների պալատի կողմից՝ 12,5 միլիոն դոլար մարդասիրական օգնություն հատկացնել Լեռնային Ղարաբաղի ժողովրդին: Օրենքն այժմ ներկայացված է նախագահին՝ վերջնական հաստատման համար: Այն պարունակում է նաեւ որոշում Հայաստանին 87.5 միլիոն դոլար տրամադրելու եւ Ադրբեջանին՝ կառավարությունից կառավարություն տնտեսական օգնություն արգելելու մասին:

Չնայած Քլինթոնի վարչակազմի եւ նավթընկերությունների խիստ դիմադրությանը, օրենքն առաջին անգամ 12.5 միլիոն դոլար ուղղակի մարդասիրական օգնություն է տրամադրելու Ղարաբաղի ժողովրդին: Ներկայացուցիչների պալատում տեղի ունեցած քննարկումների ժամանակ Օտարերկրյա գործառնությունների ենթակոմիտեի նախագահ Սոննի Քալահենն ասել է, թե կասկած չկա, որ Կոնգրեսը նպատակ ունի Լեռնային Ղարաբաղի ժողովրդին մարդասիրական օգնություն տրամադրել այս դեպքում «12.5 միլիոն դոլար մարդասիրական օգնություն»:

ՀՀ վարչապետը կմեկնի Վրաստան

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Նոյեմբերի 18-ին Վրաստան կմեկնի ՀՀ կառավարական պատվիրակությունը՝ ՀՀ վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանի գլխավորությամբ: Պատվիրակության կազմում ընդգրկված են ՀՀ էներգետիկայի նախարար Գ. Մարտիրոսյանը, տրանսպորտի նախարար Հ. Քոչինյանը, ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարի տեղակալ Ա. Ղարիբյանը, արտգործնախարարի տեղակալ Ա. Մանասարյանը, մաքսային վարչության պետ Ռ. Ենգիբարյանը, վարչապետի աշխատակազմի ղեկավար Ա. Հարությունյանը, Վրաստանում դեսպան Լ. Խաչատրյանը, «Հայգազարդ» պետական կոնցեռնի նախագահ Ռ. Աղոնցը, պաշտոնական այլ անձինք, լրագրողներ:

Խնամիներ Տեր-Պետրոսյանը եւ Շահնազարյանը պապիկ դարձան

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Նոյեմբերի 14-ին Տեր-Պետրոսյանների ընտանիքը համալրվեց: Նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը առաջին թոռնիկն ունեցավ:

«Էրեբունի» բժշկական կենտրոնում, որտեղ ծնվել է երեխան, ծննդօգնության գծով գլխավոր տնօրենի տեղակալ Հ. Մոկացյանը թղթակցին ասաց, որ մայրը՝ ԱԺ պատգամավոր Դավիթ Շահնազարյանի դուստրը, եւ նորածինը իրենց լավ են զգում:

Ամենայն հավանականությամբ, թոռնիկի անունը Լեւոն է լինելու:

ՊՈԼՍԱՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼ

Հայ գործարարների պատվիրակությունը կայցելի Ստամբուլ

Պոլսո «Ժամանակ» օրաթերթը տեղեկացնում է, որ առաջիկա շաբաթ, նոյեմբերի 21-ին, Ստամբուլ է ժամանելու հայ գործարարների մի պատվիրակություն: Հայաստանի գործարարների եւ արդյունաբերողների միության նախագահ Արամ Վարդանյանի գլխավորած պատվիրակության մաս են կազմելու Հայ-թուրք առեւտրի զարգացման կոմիտեի նախագահ Արսեն Ղազարյանը եւ քարտուղար Մուրադ Բոջոլյանը: Երեւանից ժամանելիք պատվիրակությանը միանալու է Սեւծովյան տնտեսական համագործակցության մոտ Հայաստանի ներկայացուցիչ Սամսոն Օզարարատը, ինչպես նաեւ Գրիգոր Ամտերխանյանը:

Հայկական պատվիրակությունը նոյեմբերի 21-25-ը Ստամբուլում ունենալու է բազմաթիվ հանդիպումներ ոչ միայն Թուրք-հայ առեւտրի զարգացման կոմիտեի նախագահ Քաան Սոյաքի եւ մյուս անդամների հետ, որոնք անցյալ ամառ այցելել էին Երեւան, այլեւ Թուրքիայի առեւտրական, արդյունաբերական, բորսային եւ բանկային մի շարք գրասենյակների ղեկավարների հետ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Հայաստանը 21-րդ դար կմտնի Ինտերնետով եւ արբանյակներով

Սկիզբը էջ 1

Պատգամավորների հարցադրումները Չուգասզյանին, այնուամենայնիվ, վերադարձին հայաստանյան իրականություն: Եվ նա նկատեց, որ հեռուստատեսությունը ծանր ֆինանսական վիճակում է, հայտնվել է «արատավոր շրջանի» մեջ եւ չի կարողանում դրանից դուրս գալ: Տեղեկացվեց, որ հեռուստաեթերը 10,5 ժամից կրճատվել է եւ հասնելու է 7,5 ժամի: Ինչ վերաբերում է հեռուստատեսության բաժնետիրացմանը, ապա Չուգասզյանն այդ առումով նշեց, որ բաժնետիրական ընկերության հիմնադիր կարող են լինել մեկ կամ մի քանի պետական մարմիններ, եւ իր համոզմամբ պետությունը ծեռքից բաց չի թողնի այնպիսի կարեւոր մի բնագավառ, ինչպիսին է «հեռուստատեսային քարոզչությունը»: Պատգամավորներից մեկը նկատեց, որ պրոֆեսիոնալ հեռուստամեկնաբանները պետական հեռուստատեսությունից գնացել են մասնավոր, մեկ այլ պատգամավոր ավելացրեց՝ «պրոֆեսիոնալ հեռուստադիտողը նույնպես»: Պատգամավորներից մեկը հարցրեց, թե ունի՞ արդյոք վարչությունը «բիզնես պլան»: Վարդան Խաչատրյանը ռետորիկ կարգով ասաց՝ «սպունկ ենք բաց թողնում»: Իսկ վարչության պետն ընդգծեց, որ իր ղեկավարած գերատեսչության ֆունկցիան ոլորտի կանոնակարգումն է:

Այնուհետեւ քննարկումը տեղափոխվեց «տեղեկատվության ծեռքբերման» ոլորտ, որի համար նախատեսվում է 37 մլն դրամ: Հստակեցվեց, որ այդ գումարը նախատեսվում է ոչ միայն եւ ոչ այնքան Արմենպրեսի համար, որքան տեղեկատվության շուկայում ընտրություն կատարելու:

Այնուհետեւ սուր քննարկում ծավալվեց PTP-ի հեռարձակման, «Պարադիզ» գովազդային գործակալության գործունեության, եթերային անկարգությունների շուրջ:

Կապի նախարարն ի պատասխան այսեւայլ հարցերի, տեղեկացրեց, որ լարային ռադիոհաղորդումները չեն վերականգնվելու, քանի որ շատ թանկ արժեն: Կգործի եթերային ռադիոն:

Կրթության հանձնաժողովի նախագահ Տեր Հուսիկ Լազարյանը նշեց, որ հայկական եթերը լցված է «ոչ հայկական, ոչ հատուկ արտադրանքով»: Իսկ հեռուստատեսության եւ ռադիոյի մասին օրենքի ընդունումից հետո հակասություններ կառաջանան բյուջեի հետ: Տեր Հուսիկն առաջարկեց հեռուստատեսության ղեկավարությանը ծրագրեր ներկայացնել:

Գեղամ Ղարիբջանյանը կարեւորեց տեղեկատվության ասպարեզում քաղաքականության հստակեցումը: Արմեն Եղիազարյանը նշեց, որ ֆինանսական հատկացումները հեռուստատեսությանը պետք է անմիջական, այլ ոչ թե միջնորդավորված լինեն:

Բաբկեն Արարքցյանը սխալ համարեց նախարարության լուծարումը եւ կարեւորեց նրա վերականգնումը, քանի որ այսօր վարչության վիճակն անորոշ է:

Իսկ երբ քննարկման դրվեցին պետական գրահրատարակչական գործունեության ծրագրերը, պատգամավոր Ամալյա Պետրոսյանը տարակուսեց. «Քանի՞ գրքո՞վ (նկատի ունի գրահրատարակչության ոլորտում պետպատվերը-Ն. Մ.) պետք է մտնենք 21-րդ դար»:

Պարզվեց, որ, այո, թեպետ գրահրատարակչության վարչության պետը հանգստացրեց ներկաներին, ասելով՝ «գրահրատարակչության մեռնելու մասին դեռ վաղ է խոսել»:

«Հուսանք», որ 21-րդ դարի երկրորդ կեսը գոնե կդառնա գրահրատարակչության մահվան սկիզբը, եւ երկրորդ դարակես կմտնենք առանց... գրքի:

ԵՐԵՎԱՆ

Լ. Տեր-Պետրոսյան. «Ժողովրդավարությունը Հայաստանում կառուցվում է ոչ թե դուր գալու համար, այլ այդպիսին է ժողովրդի ընտրությունը»

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Նոյեմբերի 14-ին նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանն ընդունեց Եվրախորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովի իրավական հարցերի հանձնաժողովի զեկուցող Լոպես Էնարեսին եւ նրա ղեկավարած պատվիրակությանը, որը վերադարձին զեկույց պետք է ներկայացնի Եվրախորհրդին Հայաստանի անդամակցության դիմումի կապակցությամբ:

Ըստ ՀՀ նախագահի մամուլի ծառայության տեղեկատվության, ողջունելով հյուրերին, նախագահն իր խոսքում նշել է, որ ժողովրդավարությունը Հայաստանում կառուցվում է ոչ թե դուր գալու համար, այլ այդպիսին է հայ ժողովրդի ընտրությունը, դա ոչ թե օրվա մոդային տուրք տալու ծեւ է, այլ հավատամք: Բնորոշելով անցումային շրջանի յոթ տարիներին Հայաստանում ժողովրդավարության անցած ուղին, նախագահն ասել է. «Անգամ, եթե ձեզ դուր է գալիս մեր ժողովրդավարությունը, ապա ինձ դեռ ոչ»:

Անդրադառնալով Հայաստանում խոսքի, մամուլի ազատության խնդիրներին, նախագահ Տեր-Պետրոսյանը նշել է, որ թեեւ նվաճումներն անուրանալի(?) մեծ են, մամուլը լիովին ազատ է, հաղթահարված է պետության մենաշնորհը նաեւ հեռուստատեսային եւ ռադիոհեռարձակման ոլորտում, սակայն դեռեւս կարիք կա, որ պետությունը շարունակի իր ջանքերը անկախ մամուլի ֆինանսական ծեւավորման գործում:

Ժողովրդավարության ամրապնդման գործում Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը կարեւորել է նաեւ ընտրական գործընթացի կատարելագործումը բոլոր բնագավառներում՝ ընտրական օրենսդրության եւ ընտրական գործընթացի կազմակերպման, մասնավորապես, տեխնիկական ապահովման հարցում: Նախագահը նշել է, որ պետք է ընդունվի այնպիսի ընտրական օրենսդրություն, որը լիովին համապատասխանի միջազգային ժողովրդավարական նորմերին եւ ավանդներին: Այս գործում նա հայցել է եվրոպական կառույցների տեխնիկական եւ փորձագիտական աջակցությունը:

Այնուհետեւ, նախագահը պատասխանել է պատվիրակության անդամների հարցերին, մասնավորապես, նրանց խնդրանքով ներկայացրել է ղարաբաղյան խնդրի կարգավորման Հայաստանի դիրքորոշումը: Հանդիպմանը ներկա են եղել ՀՀ ԱԺ արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովի նախագահ Հովհաննես Իգիթյանը, պաշտոնատար այլ անձինք:

Եվրախորհրդի ներկայացուցիչները հանդիպեցին ԶԼՄ-ների ղեկավարների հետ

Երեկ երեկոյան, Մայր աթոռ Ս. Էջմիածնում Ամենայն հայոց հայրապետ Գարեգին Ա կաթողիկոսի հետ հանդիպելուց հետո, արդեն «Արմենիա» հյուրանոցի դահլիճներից մեկում, եռօրյա այցով Հայաստան ժամանած Եվրախորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովի ներկայացուցիչներ Էյուն Վոլսծերը եւ Լոպես Էնարեսը հանդիպում ունեցան հայաստանյան ազդեցիկ մի շարք լրատվամիջոցների ղեկավարների հետ: Ինչպես հայտնի է, Հայաստանը դիմում է տվել անդամակցելու Եվրախորհրդին, հետեւաբար վերոհիշյալ ներկայացուցիչների հետ հանդիպման առարկա էր նաեւ մամուլի եւ ընդհանրապես խոսքի ազատության վիճակը Հայաստանում: Ներկաներին բացատրելով, որ իրենց այցի նպատակն է Եվրախորհրդին նոր զեկուցագիր ներկայացնել Հայաստանում մարդու իրավունքների եւ ազատությունների վիճակի մասին, Լոպես Էնարեսը եւ Էյուն Վոլսծերը ԶԼՄ-ների ղեկավարներին ուղղեցին մի շարք հարցեր: Վերջիններիս պատասխաններից կարելի էր եզրակացնել, որ 1996 թ. նախագահական ընտրություններից հետո եւ հատկապես 1997 թ. Հայաստանում խոսքի ազատության սահմանափակումներ չկան, սակայն առկա են տնտեսական կարգի դժվարություններ, որոնք արգելակում են հասարակական լայն կարծիքի ծեւավորումը այս երկրում: Նշվեց նաեւ, որ մամուլի մարդիկ աչալուրջ են, որպեսզի խոսքի ազատության ասպարեզում նվաճված դիրքերից օրենսդրական կամ այլ պատճառով որեւէ նահանջ տեղի չունենա:

ՍՈՑ. ՈՒԺԵՐ

«Ղարաբաղը Հայաստան է եւ վերջ»

Գրողների միության դահլիճում երեկ հավաքված սոցիալիստական ուժերի միության համաժողովի մասնակիցները քննարկեցին «Հայության ներուժի միավորումը արցախյան ճգնաժամի լուծման նպատակով. քաղաքական հնարավոր տարբերակներ» թեման: Ասոց Մանուչարյանը հրավիրված մոտ 200 քաղաքագետներին, տարբեր կուսակցական ներկայացուցիչներին, ինչպես նաեւ լրագրողներին հարկ համարեց զգուշացնել, որ ներկայացվող տարբերակների մասին առայժմ չարժե գրել, միայն կարելի է մեկնաբանություններ անել: Հետեւաբար չմանրանալով ելույթների մանրամասների վրա, միայն նշենք, որ հիմնականում նշված տարբերակները վաղուց բոլորին հայտնի էին, հանրապետական կամ օտար մամուլի հրապարակումներից, եւ երկրորդ, բոլոր ելույթների նշանակետը այն էր, որ կայուն խաղաղության հաստատումն է փոխզիջումը: Իսկ բեմից դահլիճին նայող լոզունգը «Ղարաբաղը Հայաստան է եւ վերջ», կարծես թե սպառիչ պատասխան էր տալիս ցանկացած քննարկման:

Ս. Հ.

Գրանցվեցին նոր լրատվամիջոցներ եւ կազմակերպություններ

ԵՐԵՎԱՆ, 15 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՀ արդարադատության նախարարության կոլեգիայի հերթական նիստում գրանցում ստացան «Անշլագ», «Այլընտրանք» շաբաթաթերթերը, «Գազը եւ էկոնոմիկան» ամսագիրը, «Գոյական» օրաթերթի կանոնադրության մեջ կատարված փոփոխությունները, բարեգործական «Բարեգթություն», «Ռիսըրեքշ» միջազգային հումանտար հիմնադրամի Երեւանի մասնաճյուղ, «Ամերիկայի հայկական համագումար» կորպորացիայի Երեւանի ներկայացուցչություն, ԱՄՆ-ի «Ժողովրդավարության եւ զարգացման հիմնադրամի» ներկայացուցչություն, Սուրհանդակային ծառայության վարչության վետերանների խորհուրդ, «Ավանդապահ» միություն, «Ավիպմոդելիստ» պատանիների եւ դպրոցահասակ երեխաների զբաղվածության կենտրոն, Երեւանի «Դինամո» ֆուտբոլային ակումբ հասարակական կազմակերպությունները, «Դաշտ» ոռոգման ջուր օգտագործողների սպառողական ընկերությունը:

Ավստրալիայում հայերեն ռադիոհաղորդումներ

ԲՈՍՏՈՆ, 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Սիդնեյի ռադիոն «Էրեբունի» ծրագրով շաբաթը մեկ անգամ մեկ ժամանոց հաղորդումներ է սփռում հայերեն, տեղեկացնում է «Ամերիկայի ձայն» ռադիոկայանը, վկայակոչելով Բոստոնում լույս տեսնող «Արմինիըն Միրըր Սփեքթեյթր» թերթը: Նշվում է, որ «Էրեբունի» ռադիոծրագիրը ստեղծվել է 1990 թվականին: Ծրագրում ներառված են ընթացիկ լուրեր հայկական համայնքին հուզող խնդիրների մասին, գրողի անկյուն՝ հանրահայտ գրողների մասին, «Մանկական աշխարհ» հաղորդաշարը, հումոր, համայնքային հայտարարեր եւ հայկական երգ ու երաժշտություն:

Ծովային փոխադրումների վարչություն տրանսպորտի նախարարությունում

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ տրանսպորտի նախարար Հենրիկ Քոչինյանի հրամանով նախարարության համակարգում ստեղծվել է ծովային փոխադրումների կազմակերպման վարչություն: Ինչպես հայտնեցին նախարարության լրատվական ծառայությունից, նոր վարչության խնդիրներն են ՀՀ ներմուծվող ու արտահանվող բեռների ավտոմոբիլային, երկաթուղային եւ ծովային ուղիղ եւ խառը փոխադրումների արդյունավետ ուղիների ուսումնասիրությունը, արտասահմանյան գործընկերների հետ համագործակցության պայմանագրերի նախապատրաստումը, ծովային փոխադրումների միջազգային շուկայում Հայաստանի ներկայացուցչական գործընթացների կազմակերպումը, ծովային փոխադրումների իրավական եւ տեխնիկատնտեսական համակարգի, ինչպես նաեւ համալիր փոխադրումների պետական ազգային ծրագրերի մշակումը: Ըստ նույն աղբյուրի, նորաստեղծ վարչությունը մեկամսյա ժամկետում մշակելու է ՀՀ ծովային փոխադրումների զարգացման տարեկան եւ հեռանկարային ծրագրերը: Վարչության պահպանման ծախսերն ապահովվելու են «Վան» ՓԲԸ, Հայաստանի ծովային ասոցիացիան եւ «Պրոմտրանսսերվիս» ՓԲԸ-ն, որոնց եւ ՀՀ տրանսպորտի նախարարության միջեւ ստորագրվել է համատեղ բեռնա- եւ ուղեւորափոխադրումների իրականացման վերաբերյալ պայմանագիր:

ՆԱՄԱԿ-ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Լեոնսեր Աղալովյանը պարզաբանում է

Խնդրում եմ ձեր թերթում հրապարակել իմ պարզաբանումները հեռուստատեսության «Լրաբեր» ծրագրի ս. թ. նոյեմբերի 12-ի եւ 13-ի հաղորդումների եւ Հայաստանում ԼՂՀ մշտական ներկայացուցչի՝ նոյեմբերի 13-ի հայտարարության առնչությամբ կապված «Արցախի հիմնահարցի էության պարզաբանումը եւ կոնցեպտուալ մոտեցումների հստակեցումը» թեմայով կլոր սեղանում արտահայտած իմ որոշ մտքերի հետ:

Նախ, ես չեմ հայտարարել, որ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի՝ սեպտեմբերի 26-ի մամուլի ասուլիսից եւ հայտնի հոդվածից հետո ամբողջ Արցախում է ստեղծվել խուճապային իրավիճակ: Կապված կլոր սեղանի մասնակիցներից մեկի այն պնդման հետ, որ «ղարաբաղցիները տարբերվում են հայաստանցիներից, նրանք, ի տարբերություն մեզ, գիտեն, թե ինչ եւ ինչպես են անում», իմ կողմից, ռետորիկ կարգով, նշվեց, որ նրանց մոտ նկատվում են խուճապի տարրեր, մասնավորապես, Ստեփանակերտում որոշ մարդիկ վաճառում են իրենց տները, որը պետք է մեզ բոլորիս մտահոգի: Իմ կողմից նշվել է նաեւ, որ այս տեղեկատվությունը լրատվության միջոցների համար չէ:

Ցավոք, այդ պահանջը խախտվեց «Լրաբերի» կողմից, որին հետեւեց Հայաստանում ԼՂՀ մշտական ներկայացուցչության շատ բնական արձագանքը: ԼՂՀ ներկայացուցչությունը, մինչ իր տեսակետը եթեր սփռելը, ուներ, սակայն, բոլոր հնարավորությունները հեռախոսի օգնությամբ ճշտելու բուն եղելությունը, սակայն ինձ անհայտ պատճառներով չարվեց:

Ինչ մնում է «Լրաբերին», նրա համար էթիկայի տարրական նորմերի արհամարհումը, քաղաքական գործիչների եւ մտավորականության արտահայտած մտքերի աղավաղված ու տենդենցիոզ մեկնաբանություններով մատուցելը, դժբախտաբար, ոչ միայն «մի բաժակ ջուր խմել է», այլեւ հաստատագրված գործելաձեւ:

Չնայած ինձ հասցված վիրավորանքին, այնուամենայնիվ, կարծում եմ, որ «Լրաբերի» թողարկումը եւ ԼՂՀ մշտական ներկայացուցչության հայտարարությունը կխաղան իրենց դրական դերը արցախցիների՝ իրենց հայրենիքում մնալու եւ, առաջվա նման, հաստատակամություն դրսեւորելու հարցում, զգալով ամբողջ հայության (բացառությամբ որոշ վտանգավոր տարրերի) աջակցությունը Արցախյան գոյամարտը հաղթական ավարտին հասցնելու եւ Ադրբեջանից ընդմիշտ տարանջատվելու վսեմ գործում:

ԼԵՈՆՍԵՐ ԱՂԱԼՈՎՅԱՆ

Դ. Հարությունյանը արդարադատության փոխնախարար

Վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանի նոյեմբերի 14-ի որոշմամբ Դավիթ Հարությունյանը նշանակվել է արդարադատության նախարարի առաջին տեղակալ:

Դավիթ Հարությունյանը Ազգային ժողովի պատգամավոր է, մինչ նշանակումը զբաղեցնում էր Երեւանի քաղաքապետի գլխավոր խորհրդականի պաշտոնը:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Տնօրէնութիւն /հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն /581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

ընթացիկ

ՀՀ Գերագույն դատարանի վճռաբեկ ատյանը վերջապես լսեց Գորիսի թիվ 2 մանկապարտեզի նախկին տնօրեն Հրանուշ Քարամյանի գանգատն աշխատանքի վերականգնման պահանջով: Հիշեցնենք, որ քաղաքապետի՝ օգոստոսի 13-ի հրամանով տնօրենն ազատվել էր զբաղեցրած պաշտոնից՝ մանկապարտեզում անցկացված ստուգումներին ընդդիմանալու, այլ կերպ ասած, վերադասին չենթարկվելու պատճառաբանությամբ (չենթարկվելու պատճառն այն էր, որ արտահերթ ստուգման համար ժամանած հանձնաժողովի նախագահը, հակառակ ստուգումների անցկացման վերաբերյալ նախագահի հրամանագրի, հրաժարվել էր ներկայացնել ստուգումների հիմքը):

Դատարանը որպես սկիզբ մերժեց տիկին Քարամյանի ավելի վաղ ներկայացրած բացարկը գործով զեկուցող Գյոժգյանին, որի հիմքում, ըստ հայցվորուհու, Գորիսի քաղաքապետ Սուրեն Խաչատրյանի բանավոր հայտարարություններն էին այն մասին, թե խնդիրն «էն գլխից» լուծված է, եւ որեւէ մեկը չի համարձակվի իր դեմ որոշում ընդունել, ինչն ստիպում է կասկածել՝ դատավորի անաչառությանը: Գործի ընթացքն ու վերջաբանն, ի դեպ, ցույց տվին, որ կասկածն անտեղի չէր՝ [illegible] տարածված կարծիքը, թե բողոքարկումների մեծ մասի ելքը որոշվում է դատարանի դահլիճից դուրս:

Հայցվոր կողմի փաստաբանը, ներկայացնելով «Ազգ»-ի ընթերցողին ծանոթ փաստերը, տեղի ունեցածը «մանկապարտեզի վարիչի հետ հաշվեհարդար» որակեց՝ պահանջելով չեղյալ համարել վերջինիս աշխատանքից ազատելու հրամանը: Տիկին Քարամյանը աշխատանքային վեճի նախապատմությունը լրացրեց հավելյալ տպավորիչ մանրամասներով, մասնավորապես հայտարարեց, թե Գորիսի նույն ժողդատարանը, որ օրինական է համարել իր պաշտոնանկության հրամանը, ժամանակին խուլիգանության մեղադրանքով երկու անգամ դատել էր նույն Սուրեն Խաչատրյանին: Պրն Գյոժգյանը, սակայն, հարցուպատասխանից եզրակացրեց, որ վերադասից փաստաթուղթ պահանջելն էթիկայի խախտում է. «Առանց ստուգման արդյունքին իմանալու սկսել եք պայքարել, դարձնելով Կիկոսի պատմությունը: Թողնեիք ստուգեին, եթե անօրինականորեն կազատեին աշխատանքից, այն ժամանակ կդիմեիք դատարան: Հանրապետության Նախագահի հրամանագրում չի ասված, որ փաստաթուղթ չներկայացնելու դեպքում կարելի է վռնդել վերադասին»: (Կարծես թե նախագահի հրամանագիրը պարտավոր էր նախատեսել բոլոր հնարավոր իրավիճակները:)

Պատասխանող կողմի տեսակետն արտահայտելու ցանկություն հայտնեց Գորիսի քաղաքապետարանի կրթության բաժնի պետ, ստուգող հանձնաժողովի նախագահ Գրիշա Հարությունյանը, որը համապատասխան լիազորագիր չուներ: Դատավորները սիրով ընդառաջեցին, մինչդեռ ՀՀ կրթության նախարարության նախադպրոցական վարչության ներկայացուցիչներ, որ քաջատեղյակ էին գործի մանրամասներին եւ պահանջեցին լսել նաեւ նախարարության դիրքորոշումը, կտրականապես մերժվեցին՝ լիազորագիր չունենալու պատճառաբանությամբ: Բողոքի բուռն ալիքից հետո դատարանն ստիպված եղավ ընտրել «ոչ ինձ, ոչ քեզ» տարբերակը եւ բավարարվել միայն քաղաքապետարանի իրավաբանական բաժնի պետին լսելով: Վերջինս տիկին Քարամյանի վերոհիշյալ զանցանքին (ստուգումներին ընդդիմանալուն) ավելացրեց եւս մեկը. մանկապարտեզի հաճախելիության եւ օգտագործված սննդի վերաբերյալ ամենօրյա հաշվետվություններից խուսափելը (ըստ տիկին Քարամյանի, իրենից ոչ ոք նման հաշվետվություն չէր պահանջել):

Դատախազի հարցերը ներկաների ուշադրությունը հրավիրեցին այն փաստի վրա, որ քաղաքապետը «մանկապարտեզների լուծարում-միացում» գործողության ընթացքում, չգիտես ինչու, որոշել էր «զոհաբերել» հաստատապես բարեկարգ, հաճախելիության առումով անխոցելի թիվ 2 մանկապարտեզը՝ վերջինիս միացնելով թիվ 4 մանկապարտեզի փոխարեն, ուր հաճախելիությունն անհամեմատ ցածր էր: Հաշվի առնելով նաեւ այն հանգամանքը, որ մի քանի օր հետո քաղաքապետը չեղյալ էր հայտարարել թիվ 2 մանկապարտեզի լուծարման եւ ստուգումների անցկացման վերաբերյալ իր իսկ որոշումը՝ պահպանելով վերջինիս հետեւանքը (տիկին Քարամյանի «վաստակած» խիստ նկատողությունը), դատախազը միջնորդեց բեկանել Գորիսի ժողդատարանի որոշումը եւ վերականգնել հայցվորուհու աշխատանքային իրավունքները: Սակայն դատախազի եւ դատավորների կարծիքները [illegible] Դատարանն անփոփոխ թողեց Գորիսի ժողդատարանի որոշումը՝ հայցվոր կողմին հայտնելով, որ վճիռը կարող է բողոքարկվել հսկողական կարգով (դատախազության միջամտությամբ): Այսպիսով, Գերագույն դատարանի վճռաբեկ ատյանը հաստատեց, որ «ուժեղի մոտ միշտ էլ թույլն է մեղավոր» սկզբունքը շարունակում է ցավալիորեն կենսունակ մնալ մեզանում:

ԼՈՒՍԻՆԵ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ԴԱՏԱՐԱՆ

Ուժեղի մոտ միշտ էլ թույլն է մեղավոր

Գորիսի քաղաքապետն այս անգամ էլ հաղթեց

Պահպանվում են շիրակցի երկրաշարժաբանները

Անցած մի քանի տարիներին Գյումրիում եւ հանրապետության տարածքի մի զգալի մասում գործուն աշխատանք է ծավալել սեյսմիկ պաշտպանության ազգային ծառայության հյուսիսային բաժանմունքը՝ ճանաչված գիտնական, երկրահանքաբանական գիտությունների դոկտոր Սերգեյ Նազարեթյանի ղեկավարությամբ: Այդ արժանի ճանաչման մի նոր հավաստումը եղավ վերջերս ստացված ուրախալի լուրը: Երկարամյա բեղուն գործունեության եւ գիտության մեջ արդյունավետ ներդրումների համար Սերգեյ Նազարեթյանն ընտրվել է Սանկտ Պետերբուրգի էկոլոգիայի եւ կենսագործունեության անվտանգության միջազգային ակադեմիայի իսկական անդամ: Այս տարվա օգոստոսին մասնակցելով Հունաստանի Սալոնիկ քաղաքում անցկացված՝ Միջազգային սեյսմոլոգիական ասոցիացիայի նստաշրջանին, գիտնականը անգլերեն ներկայացրել է իր եւ գործընկերների 4 զեկուցում, որոնք փաստական հարուստ նյութի ու գիտական բարձր մակարդակի շնորհիվ մեծ հետաքրքրություն են առաջացրել արտասահմանյան մասնագետների շրջանում: Իսկ սեպտեմբերին լույս տեսած ՆԱՏՕ-ի «Գիտության առաջընթաց» մատենաշարի 28-րդ հատորում տեղ է գտել Սերգեյ Նազարեթյանի, գիտությունների թեկնածու Աշոտ Ավանեսյանի, Աշխեն Թովմասյանի եւ պրոֆեսոր Գառնիկ Սիմոնյանի «Կովկասի սեյսմիկ տեկտոնիկան» աշխատությունը: Այստեղ, որպես նոր մոտեցման արդյունք, փաստական տվյալների վերլուծության հիման վրա երկրաշարժերի ծնող (գեներատոր) են համարվել խզումնային հանգույցները, կազմվել է Կովկասի երկրաշարժեր ծնող գոտիների քարտեզը:

Չնայած ներկայիս մեծ դժվարություններին եւ սուղ ֆինանսավորմանը, գիտական միտքը շարունակում է աշխատել ՀՀ ԳԱԱ Գյումրիում գործող երկրաֆիզիկայի եւ ինժեներային սեյսմոլոգիայի ինստիտուտում: Ներկայումս այստեղ գործում է 5 գիտահետազոտական խումբ, որոնցից մեկը տնօրենի՝ ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների դոկտոր Սեւադա Հովհաննիսյանի ղեկավարությամբ աշխատում են տարածքների սեյսմիկ գնահատականների, ինժեներա-երկրաֆիզիկական քնութագրերի ուսումնասիրման ուղղությամբ՝ քննարկելով նույն գիտական հիմնահարցը տարբեր տեսանկյուններից: Ըստ պրն Հովհաննիսյանի, թեմայի հետագա զարգացումը կբերի գիտական նոր հետաքրքիր արդյունքներ եւ շրջադարձային կոնցեպցիայի զարգացում՝ կապված երկրաշարժերի կանխագուշակման, երկրի խորքային կառուցվածքի ուսումնասիրման հետ: Ինստիտուտի տնօրենն իր ուսումնասիրությունները ներկայացնող գիտական զեկուցումներով հանդես է եկել ԱՄՆ-ում, Ռուսաստանում, Ուկրաինայում եւ այլուր, նրա աշխատանքները հրատարակվել եւ ներկայացվել են Ավստրալիայում, Հունաստանում, Չինաստանում: Եվ ահա մի նոր հաճելի նորություն: Սեյսմոլոգիայի բնագավառում ներդրած ակնառու ավանդի համար Սեւադա Հովհաննիսյանն արժանացել է Ամերիկայի հայ ճարտարագետների եւ գիտնականների խորհրդի (AESA) Վիկտոր Համբարձումյանի անվան ամենամյա մրցանակի: Նման մրցանակի են արժանացել նաեւ ՀՀ ԳԱԱ փոխպրեզիդենտ, ակադեմիկոս Յուրի Շուքուրյանը եւ ակադեմիկոս Ալեքսանդր Թալալյանը (նույնպես շիրակցի): Այս հեղինակավոր մրցանակը սահմանված է 1995 թվականից: Նախորդ տարիներին շնորհվել է ակադեմիկոսներ Լեւոն Աղալովյանին եւ Ռուբեն Չրաշյանին:

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ
Գյումրի

ԳՐՔԻ ՔՆՆԱՐԿՈՒՄ

Երբ տիեզերական մեծ սերն է ուղեկից

Սաֆոյից մինչեւ մեր օրերը օտված կանայք գրում են բանաստեղծություններ ու հասարակությանը ներկայացնում իրենց զգացմունքները, հույզերը, տրամադրությունները: Կանացի քնարերգության հրաշալի նմուշներ կան մեր գրականության մեջ: Երաժշտագետ, հրապարակախոս, բանաստեղծուհի Թամար Հովհաննիսյանի «Այս ես եմ, Տեր իմ» գիրքը, քնարական նկարագրով հանդերձ, ընթերցողին հուշում է հեղինակի աշխարհայացքի լայն ընդգրկման, հոգեւոր զարգացման մասին, տիեզերական ոլորտի մեջ իր փոքրիկ մասնիկ եսի ներքին ընկալումները, ապրումները, հոգու, մտքի թռիչքը: Այն ամենը, ինչով մարդ արարածը կապվում է աստվածային էությանը՝ նրա մի կայծն ունենալով իր տեսի խորքում:

Ի՞նչ է այս գիրքը. բանաստեղծական ժողովածո՞ւ, պատմվածքների գի՞րք, հուշե՞ր, ինքնախոստովանությո՞ւն, թե մենախոսություն: Ոչ այն, ոչ մյուսը՝ երեւի թե բոլորը միահյուսված, ագուցված են մի հարուստ, տեղեկատու էության մեջ, որն էլ հենց վերլուծում, փորփրում է իր ներաշխարհը, դեպի լույս հանելով հեռավոր խորքերում պահված մի քանի էություններ: Ուրեմն, համարձակորեն կարելի է ասել, ու Թամար Հովհաննիսյանի գիրքը ինքնավերլուծության փորձ է, որով նա իր հայեցի ներաշխարհն է պարզում ընթերցողին՝ համեմելով իր կոսմոպոլիտ մտածողությամբ, հավաստելով, որ սերը իր ելքն է դեպի տիեզերք, որով այդ երկուսը՝ անընդգրկելի անսահմանությունն ու փոքրիկ եսը՝ մարդկային անհատականությունը, կարող են շփման եզրեր ունենալ: Ազգային զգացողությունը, կրոնը, բարին ու չարը, ժամանակը, երաժշտությունը, սերը, անգամ իրեն շրջապատող իրերը, կենդանիները կազմում են այդ անհատականությունը ձեւավորող մասնիկների համադրություն: Թամար Հովհաննիսյան մտածողը հոգու խորքում հաշտ է այդ ամենի հետ, միայն երբեմն խորհում է, որ եթե չարն այդպես ուժեղ է, նրանից է, որ ինքներս ենք նրան տեղ տալիս մեր մեջ ու «գիրացնում» չարը՝ մեր իսկ համբերատարության եւ հանդուրժողականության հաշվին: Եվ բազում ինքն իրեն խոսող, բզկտող մտորումներից հետո հանգում է լուսավոր եզրակացության. «Եվ ավելի հաճախ սկսեցի զգալ, թե ինչպես յուրաքանչյուր բարի մտքից, ժպիտից, սիրո խոսքերից... դեպի տիեզերք են ճառագում նուրբ ու լուսավոր շողեր: Ես անկեղծորեն հավատում էի, որ նրանք նույնպես պահում էին հավասարակշռությունը տիեզերքում»:

«Այս ես եմ, Տեր իմ» գրքի բազմազան հարցադրումներով հարուստ, բովանդակալից էությունն էր նպատակադրել Մշակույթի եվրոպական ֆոնդի «Ծիր կաթին» միավորման անդամներին՝ քննարկել նման մի գիրք, քանի որ միավորման հետաքրքրությունների շրջանակը համընդհանուր, անընդգրկելի է, բերուգեւ այդ պահին խոսվի մի գրքի, մի նկարի մասին: «Այդ երեւույթը կապվում է տիեզերական մեծ ոլորտին, Ծիր կաթին, որի մի մասնիկն ենք մենք», նշեց Մշակույթի ֆոնդի նախագահ Արեւաս Ավագյանը:

Ըստ օրվա բանախոս Նորայր Ադալյանի՝ «Այս գիրքը միտքի, հոգու, զգացմունքի դրամա է: Թամարը դաշնակահարուհի է, այստեղից էլ՝ գրքի ինքնախոստովանական հոսքը նման է նուրբ ու առինքնող նվագի: Երաժշտության տեմպերն ու ինտոնացիաները, որը գիրքը հարստացնում է ինտելեկտուալ մտածողության պրիզմաներով: Մեր լավագույն լրագրողներից է՝ սա էլ պայմանավորում է գրքի ոսկյան կենտրոնով ընդարձակ կյանքը»:

Գրականագետ Ալեքսանդր Թոփչյանը, գնահատելով թե՛ գիրքը, թե՛ գրական ճաշակով ու մակարդակով անցկացվող քննարկումը, հիշեցրեց ներկաներին, որ ինչ էլ լինի, արվեստն սկսվում եւ վերջանում է անհատականությամբ, եւ իր եսն ունեցող արվեստագետը կարողանում է բարձրանալ դեպի աստվածային լույսը: Տիեզերքին միանալու ձգտումը, որ կա Նարեկացու, Էլիոթի, Ռիլկեի ստեղծագործություններում, առկա է նաեւ Թամար Հովհաննիսյանի գրքում:

Քննարկումը եւս անցավ ինքնատիպ ու յուրօրինակ, այնպես, ինչ[illegible]: Ըստ բանաստեղծ Մուրեն Մուրադյանի, «բոլոր մարդիկ էլ, այո, կենսագրություն ունեն, բայց Թամար Հովհաննիսյանը նրանցից է, որ իր կյանքով եւ ստեղծագործությամբ վաստակել է նման ինքնավերլուծական գիրք գրելու իրավունքը»:

«Այս ես եմ, Տեր իմ» գիրքն իրականում հուշ է, հասե, զգացմունքների տորրկում»: Իսկ ըստ բանաստեղծ Հովիկ Հովեյանի՝ հիշեցնում է բաստեղծականացված մի անչափ հետաքրքիր բեմադրություն, որտեղ պատկերանում է մի կին, որին լուսարձակներ են ուղղված»:

Թամար Հովհաննիսյանի «Այս ես եմ, Տեր իմ» գիրքն ապացուցում է, որ մարդ արարածը, իր մեջ ունենալով իր փոքրիկ եսը, բազում աշխարհներ ու հոգեւոր հարստություններ կարող է պարփակել այդ եսի մեջ, երբ տիեզերական մեծ սերն է նրան ուղեկից եւ անսահմանությանը միանալու ձգտումն առկա է ամեն պահ:

ԼՅՈՒԴՄԻԼԱ ՄԱՆՈՒՉԱՐՅԱՆ

ՍԵՄԻՆԱՐ

Վիճակագրությունը ճիշտ ճանապարհի ուղենիշ

Նոյեմբերի 13-14-ին ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրի նախաձեռնությամբ ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի դահլիճում ընթանում էր «Սոցիալական ցուցանիշներ» սեմինարը: Քննարկումներին մասնակից բոլոր ոլորտների ընդգրկող տեսական եւ հասարակական կազմակերպությունների, հաստատությունների ներկայացուցիչները կամենում էին վերհանել առկա սոցիալական հիմնախնդիրները եւ պարզել դրանց լուծմանը նպաստող հնարավոր ուղիները: Այս հարցում առաջնային է վիճակագրության դերը, որն էլ օգնում է պատկերացնել անցյալը եւ մշակել ռազմավարությունը: Ներկայումս վիճակագրության կենտրոնացված եւ տեսական լրավճարների վրա հիմնված համակարգը դադարել է լիարժեք գործել: Ըստ մասնակիցներից մեկի բնորոշման՝ իներցիայի ուժով շարունակում է գործել խորհրդային տարիներին բնորոշ երկակի գնահատումը, երբ իրականությունն այլ էր, ցուցանիշները՝ այլ: Ընդհանրապես վիճակագրության կազմումը բարդ խնդիր է, եւ նույնիսկ ներկայումս զանազան վերլուծական կենտրոնների, ծրագրերի կատարած աշխատանքն իր ողջ ծավալով բավական չէ իրական պատկերացումներ հաստատելու: Այս հավաքը աշխատանքները համակարգելու, ընդլայնելու եւ նպատակին ծառայեցնելու մեկնարկ էր, որը, կարծում ենք, արդյունավետ շարունակություն կունենա: Մենք կփորձենք ներկայացնել արվածը եւ նախագծերը, որոնք խոսում են զգալի դրական տեղաշարժերի մասին:

Ա. Գ.

ԱԶԳ

կանայք

ՏԱՐԻ Ի ՀՈՒՇ

Ծաղիկների բանաստեղծը

Սիդա Բաբայան-Կոզմոյանի հիշատակին

Սովորական սենյակ, որ հատկացված է Հայաստանի ազգային ռադիոյի արտասահմանի համար տրվող հաղորդումների գրականության, արվեստի եւ մանկապատանեկան բաժնին: Բայց ես անտարբեր չեմ կարողանում անցնել նրա դռների մոտով. այդ սենյակն իմ բարի լույսն է՝ այնտեղ աշխատում են սիրելի մարդիկ, այնտեղ...

Հայացքս անմիջապես ընկնում է ձախակողմյան երկրորդ գրասեղանին. մի անկյունում միշտ կարմիր թաշկինակ է փռած եւ վրան ծաղկահարդարման սքանչելի հորինվածք: Հեղինակը՝ Սիդա Բաբայան-Կոզմոյանն է: Նա նոր է վերադարձել Բեյրութից, այնտեղ ամուսինը Լիբանանի պատերազմական ծանր տարիներին աշխատել է սովետական դեսպանատանը, իսկ Սիդան՝ այդ փխրուն, բարի հոգի ունեցող կինը, միշտ եղել է նրա կողքին, հայ համայնքի կողքին: Հետո շատերը պետք է ասեին, որ տիկին Սիդայի ներկայությունը իրենց ուժ է տվել տոկալու, հավատալու, որ այդ ծանր օրերը կանցնեն:

Սիդան ծաղկահարդարման արվեստը սովորեց բեյրութաբնակ Արշալույս Թութունջյանից, որը ճապոնական իքեբանայի սոկեցու ուղղության հետեւորդն է ու ճանաչված վարպետ:

Սիդան դարձավ Թութունջյանի տաղանդավոր աշակերտը, Երեւանում նա հանդես եկավ հեռուստատեսությամբ «Ձեզ համար, կանայք» հաղորդաշարում, հայուհիներին սովորեցնելով խոսել ծաղկի հետ, նրա միջոցով պայծառ տրամադրություն հաղորդել բնակարանին: Սիդա Բաբայան-Կոզմոյանն իքեբանայի անհատական ցուցահանդեսներ ունեցավ Հայաստանի գրողների տանը եւ այլուր:

Դրանց մեջ առանձնանում է մեկը, որ տեղի ունեցավ 95 թվականի մայիսին, Երեւանի Խնկո Ապոր գրադարանի ճեմասրահում:

Ծաղիկը հարգանք է հանդեպ աշխարհը, մարդը, կապույտ երկինքը: Թեեւ ցուցահանդեսը երրորդ հարկում էր, բայց շքամուտքի ճեմասրահը ամբողջությամբ լցված էր արբեցուցիչ բույրով եւ այցելուին տրամադրում էր, որ հանդիպելու է գեղեցիկի, վեհի հետ:

«Ցայգերգ»՝ ալ վարդերից ու շագանակածառի ծաղկած ճյուղերից կազմված այս հորինվածքը հոգին լցնում է կախարդական զգացումներով, ու ամբողջ օրը, գուցե եւ հետագա օրերը քեզ կուղեկցի այդ պայծառ տրամադրությունը: Միայն հարդարումների վերնագրերն արդեն բավական են ընկալելու համար տիկին Սիդայի բանաստեղծական աշխարհի թրթիռները: Որքան իմաստնություն, հուզաշխարհ եւ վարպետություն էր պահանջվում ծաղիկներով պատկերելու հանճարին, որ վեր է խոյացել միայնակ, փողաշուշանի տեսքով՝ ճեղքելով փշոտ կակտուսի տերեւները: Եվ դարձյալ փողաշուշանով Սիդան պատկերել է միայնակ մարդուն, ինքնահավանին: Հարդարումները մի քանի տասնյակ են, նրանց մեջ առանձնանում է «Զոհված ազատամարտիկների հիշատակին» հորինվածքը՝ կարմիր չորս վարդով ու կակտուսի զույգ տերեւներով, որոնք սգավոր հակվել են դեպի արեւը ձգտող մատղաշ վարդերի վրա: Աչքիդ առջեւով անցնում են մեր պայքարի, զոհերով ու զրկանքներով լեցուն տարիները: Որքան բազմամարդ են «Ուշացած սեր», «Անմնացորդ նվիրում», «Բարի գալուստ», «Վերածնունդ» հարդարումները: Ականջիս հնչում է ժողովրդական դերասանուհի Թերեզա Գրիգորյանի բացականչությունը.

- Հիացած եմ, զարմացած եմ, որ կարելի է ծաղիկներով այսպիսի պոեզիա արտահայտել: Զարմանում եմ հեղինակի հարուստ ներաշխարհով: Նայեք, «Շաստերից մեկը» հորինվածքին. փշերի մեջ մեկն է մնացել: Որքա՞ն սերեր են եղել..., ու մնացել է մեկը.... բայց նա վարդ է:

Զարմանում եմ, որ մեր այս ծանր օրերին այսպիսի տիկիններ ունենք, որոնք լավն են տեսնում, հեռավորն են տեսնում:

Բոլորը ծանոթ-անծանոթ մոտենում են տիկին Սիդային, հայտնում իրենց հիացմունքը: Իսկ նա շարունակ ոտքի վրա է, դիտում է ծաղիկները, մի փոքր թոշնածը փոխարինում նորով: Առիթ եմ գտնում նրան հարցնելու, թե ցուցահանդեսը ի՞նչ նշանաբանով է:

- Որեւէ նպատակ չեմ հետապնդել այս ցուցահանդեսը բանալու համար, ասաց նա, պարզապես հոգու պահանջ էր: Երկար ժամանակ լռել էի, բայց եղավ մի պահ, գուցե եւ հոգեկան հավասարակշռության պահ, որ անհնար էր լռել: Եվ որոշումը կայացվեց մեկ օրվա մեջ, իրագործվեց երկու օրվա ընթացքում:

Ասացի, իհարկե, հոգու պոռթկումը զգացվում է, բայց անհավատալի է թվում, որ երկու օրում կարելի է այսպիսի ցուցահանդես ներկայացնել:

- Կենդանի ծաղիկներով ավելի կանուխ նախապատրաստվել չես կարող՝ ծաղիկները հոգնում են, թոշնում, ուրեմն ցուցահանդեսը պետք է վերջին շնչում անես, այսինքն թարմ մասուցես:

Տիկին Սիդայի ցուցահանդեսը բանաստեղծություն էր, երաժշտություն, ծաղիկը խոսում էր, տարածելով սեր, անդորր, հավասարակշռություն:

Սիդա Բաբայան-Կոզմոյանը, որպես լրագրող, ռադիոյում ստեղծեց արժեքավոր հաղորդումներ, հատկապես սփյուռքահայ գրողների, արվեստագետների վերաբերյալ: Նրա գիտելիքները խորն էին, գիտելիքը սահուն: Բայց տիկին Սիդան նոր լույսի տակ երեւաց, երբ ծանոթացա նրա թարգմանություններին ու պատմվածքներին: Իր ստեղծագործությունները տվեց միայն այն ժամանակ, երբ արդեն ռադիոյում չէր աշխատում: Ոչ թե նոր սկսեց գրել, այլ դա նրա համեստ խառնվածքի արտահայտությունն էր, երբեք չուզեց, որ դիտվի որպես պաշտոնի չարաշահում:

Ռադիոհաղորդումը հնարավորություն էր տվել Միլիցա Կորյուսի ու նրա «Մեծ վալսի» պատմությունը հնչեցնել Շտրաուսի թովիչ երաժշտությամբ, եւ արժանացավ բազմահազար լսարանի հիացմունքին: Հաջողության մեջ իր մասն ուներ թարգմանչուհին:

«Շաշ Սաքին» պատմվածքով սկսվեց իմ ծանոթությունը Սիդա Բաբայան-Կոզմոյան արձակագրի հետ: Մի հուզիչ պատմվածք, որի մեջ խտացված է մեր ժողովրդի ոչ հեռավոր անցյալի պատմությունը. խոսք չկա կոտորածի, գաղթի մասին, բայց ընթերցողը տեսնում է:

Տողամիջից հառնում է նաեւ 40-50-ական թվականների հայրենադարձների նյութական ու հոգեկան ծանր վիճակը:

Սիդա Կոզմոյան-Բաբայանի այս պատմվածքին հաջորդեցին մյուսները՝ մեկը մյուսից հուզիչ, որ մարդու մեջ արթնացնում են սեր, բարություն, ազնվություն: Վերջին պատմվածքը «Արցունքն արդեն մելոդրամա է» ստեղծագործությունն էր: Մի ծանր կյանքի պատմություն:

Հերոսը՝ Հայկը, շատ դառն օրեր է տեսել, բայց չարանալու փոխարեն ավելի բարի է դարձել: Ամբողջ կյանքը նվիրել է աճող սերնդի դաստիարակությանը: «Սկիզբս նրա մանկության կինոժապավենն է, որը միշտ սկսում է նույն կետից

Հայաստանում հաստատվել են սովետական կարգեր: Որբանոցները լիքն են ծնողներին կորցրած մանուկներով: Երեխան ոչ մի տեղ տիտիկ չի անում, որ որբանոցը տանում են՝ փախչում է, մորն է որոնում: Փախչում է ինչպես պատահի՝ ոտքով, գնացքով, սայլի պոչին կպած: Մի տեղ էլ, լեցուն գնացքի սանդուղքից կախված, որոշել է գնալ չգիտի ո՞ւր:

Գնացքի ուղեկցորդուհիները եւ [illegible] մեկը փորձում է պոկել փոքրիկի բռնակին կպած սառած մասները: Տղեկը համառում է, կինը, զայրանում: Գնացքը թափ է առնում: Փրփրած ուղեկցորդուհին կատաղությամբ պոկում է սառած մասները եւ վեցամյա երեխային ցած հրում:

Առաջ պարզված աջ ձեռքը հայտնվում է գնացքի գծերի ու անիվների արանքում: «Փեփրոն, ի՞նչ արիր», երեխայի ականջներում հնչում է երկրորդ ուղեկցորդուհու ճիչը»:

Տասնամյակներ անց ճակատագիրը դարձյալ հանդիպեցնում է Հայկին ու Փեփրոնին: Հայկը մանկական տնօրեն է, Փեփրոնը աղերսում է իրեն մի որեւէ աշխատանք տալ, որ կարողանա ինքն ու թոռը ապրել:

Հայկը հիշաչար չէ, նա անգամ չի ակնարկում, որ ճանաչեց Փեփրոնին, որն իրեն զրկեց իր աջ ձեռքից:

Սակայն տարիները չեն փոխել Փեփրոնին: Նա նույն չար, անազնիվ կինն է, կատարելագործվել է գողության ու զրպարտության մեջ:

Տարիները չեն փոխել նաեւ Հայկին՝ նա նվիրված է դպրոցին, աշակերտությանը: Եվ այսպես ամբողջ կյանքը, մինչեւ...

Նրա վերջին ցանկությունն է.

«Իմ մահվան ծախսերը չանեք, փողը կտաք մի դպրոցի, որ վառելիք առնեն, դպրոցը տաքացնեն, թող երեխաները ձմռանը դը...պր...ոց գը...նան»:

Դժվար է հավատալ, որ այլեւս չենք տեսնելու սիրելի Սիդա Բաբայան-Կոզմոյանին: Չգիտեմ, հասցրե՞ց գրել իր ալբոմ-գիրքը՝ նվիրված Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն ընդունելու 1700-ամյակին: Ստացիր էր ծաղկահարդարման հորինվածքներով նշել հոբելյանը: Գնաց... Չգիտեմ հասցրե՞ց գրել իր լավագույն պատմվածքը:

Սիրելի Սիդա, թող քո երկնային կյանքի ճանապարհը նույնպես զարդարված լինի ծաղիկներով:

ԿԼԱՐԱ ԹԵՐՋՅԱՆ

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Շահէ Արք. Աճեմեանը իր կրօնամասնագիտական գործունէութեան մասին

- Սրբազան Հայր, կրնա՞ք ընթերցողներուն ծանօթացնել այն աշխատանքը, զոր յառաջ կը տանիք Մատենադարանի եւ Երեւանի պետական համալսարանի աստուածաբանութեան ֆակուլտետին մէջ, որուն հիմնադիր դեկանն էք:

- Միշտ գործիս կապակցութեամբ երկա՜ր տարիներ կապ պահած եմ Մատենադարանի լուսահոգի տնօրէն Լեւոն Խաչիկեանի հետ: Այնտեղ տարած եմ ուսումնասիրութիւնս, հայերէն Աստուածաշունչի բնագրի պատրաստման գործին մէջ: Այդ գործը սկսաւ 1969-ի եպիսկոպոսական ժողովով, ուր ինծի վստահուեցաւ Աստուածաշունչի վերաբերեալ երկու տեսակի գործ կազմակերպելը: Մին՝ թարգմանականը, զոր ես չստանձնեցի, բայց միայն ուզեցի որոշ սկզբունքներու շուրջ համաձայնիլ երջանկայիշատակ Վազգէն Ա կաթողիկոսին հետ՝ հրատարակելու հայկական բնագիրը, հիմնուած մեր հնագոյն ձեռագիրներու բնագրին վրայ: Այսինքն, գիտական աշխարհին տալ մեր հնագոյն բնագիրը Աստուածաշունչին: Մինչեւ հիմա եղած է այդպիսի գործ, որմէ ամենէն ծանօթը Մխիթարեան միաբանութենէն Զոհրապեանի Սուրբ Գիրքն է: Հրատարակուած է 1805-ին եւ միակն է, որ նպատրուած է ձեռագիրներու բաղդատութեամբ, գլխաւորաբար կիլիկեան ձեռագիրներու: Իմ փափաքս էր եւ ինծի հետ բազմաթիւ գիտնականներու, որպէսզի Աստուածաշունչի հնագոյն բնագիրը հրատարակուի ներառնելով Զոհրապեանի աշխատութիւնը իր կիլիկեան տարընթերցուածներով: Այդ գործին մէջ ինծի շատ օգտակար եղաւ Երուսաղէմի եբրայական համալսարանի հայագէտ պրոֆեսոր Մայքըլ Սթոնը: Անոր հետ ծրագրեցինք հրատարակել գոյութիւն ունեցող մեր հնագոյն՝ Երուսաղէմի թիւ 1925 Աստուածաշունչը, կոչուած «Երզնկայի Աստուածաշունչ», որ հրաշալի, հնագոյն բնագիր հայ Աստուածաշունչն է: Երկրորդը՝ Մխիթար Այրիվանեցիինը՝ Մատենադարանի մէջ գտնուող թիւ 1500 ձեռագիրն է, որ կը բովանդակէ նաեւ ամբողջական Սուրբ Գիրքը: Սկսելու համար այս գործը, պատրաստեցի Աստուածաշունչի հայ ձեռագիրներու ցուցակը, որ հրատարակուեցաւ Կիւլպենկեան հաստատութեան կողմէ՝ հինգ տարի առաջ: Այդ գիրքին սկիզբը ներկայացուցի այն բոլոր աշխատանքները, որոնք տեղի ունեցած են այդ ուղղութեամբ: Այդ գործին բոլոր ծախսերը (կ'ամչնամ ըսելու...) ես հոգացած եմ, բացի գիրքի հրատարակութենէն, որ Կիւլպենկեանինն է:

Երկրաշարժէն ու եղած փոփոխութիւններէն յետոյ եկայ Երեւան, մտայ Մատենադարան ու տեսայ մեր գիտաշխատողները, որոնք սառած վիճակի մէջ չէին կրնար մատիտ մը բռնել... Իջայ գրապահոց եւ մեր ձեռագիրներն ալ տեսայ, որոնք նոյնպէս անձայն-անձայն կը տառապէին: Անմիջապէս գացի նախագահին՝ պրն Լեւոն Տէր-Պետրոսեանին մօտ, որ գիտքարտուղարն էր, նաեւ պրն Սեն Արեւշատեանին մօտ ու ներկայացուցի ծրագիր մը, որ ընդունուեցաւ: Նամակ մը գրել տուի պրն Ալեք Մանուկեանին: Վերջինս առանց տատամսելու յանձն առաւ ծախսերը հոգալ Մատենադարանը վերականգնելու համար: Երեք տարուան ծրագիրով եկայ աշխատեցայ Մատենադարանին համար: Տեղադրուեցան գեներաթորներ՝ ելեկտրական հոսանքը ապահովելու համար: Ծախսերը հոգացինք լուսահոգի բարերարին տրամադրած միջոցներով: Ապա, հաստատեցի 8 համակարգիչներով երկու գրասենեակ: Ապա, Մատենադարանի շէնքին ընդհանուր վերանորոգում ջուրի ներթափանցումն արգիլելու համար, որ կը վտանգէր մինչեւ գրապահոցները: Ապահովեցի նաեւ, որ մեր գիտաշխատողները յաւելեալ գումար ստանան: 145 գիտաշխատողներ եւ պաշտօնեաներ 3 տարի շարունակ շատ աւելի լաւ վճարումներ ստացան: Ի լոյս ընծայեցինք նաեւ շարք մը հրատարակութիւններ: Մեր գիտաշխատողները ապահովուեցան ջերմութեամբ, որ կարողանան աշխատիլ: Հետեւաբար, մինչեւ այս տարուան սկիզբը այդ ծրագիրը իրագործուեցաւ: Անկէ ետք, իմ միջոցներովս կ'օգնեմ գիտնականներուն իրենց աշխատանքներուն մէջ: Անոնցմէ է շտեմարանի մը (Data Base) ստեղծումը, ուր կ'երեւին մեր բոլոր ձեռագիրներուն ցանկերը: Գոյութիւն ունեցող կամ գոյութենէ դադրած բոլոր ձեռագիրներու մասին 11 տարբեր տեղեկութիւններ կը տրուին (ո՞ւր կը գտնուի, ո՞ր դարու գործ է, գրիչը ո՞վ է եւ այլն): Արշակ Մաթեւոսեան եւ իր օգնականը այդ ծրագրին իրագործման կ'աշխատին:

Գալով մեր համալսարանի աստուածաբանական ֆակուլտետին, ատա անիկա ծնաւ պահանջէ մը...: Այստեղի կարգ ու սարքը փոխուեցաւ, Հայաստանը դարձաւ անկախ եւ կրօնի ազատութիւն հռչակուեցաւ: Գացի նախկին ռեկտոր պրն Առաքելեանին մօտ, առաջարկեցի կրօնական ուսուցման ծրագրով փոխարինել անաստուածութեան եւ ՍՄԿԿ պատմութեան ուսուցումները: Նոր ռեկտոր պրն Ռադիկ Մարտիրոսեանին նշանակումով կարելի դարձաւ մանրամասն ծրագիր մը ներկայացնել եւ ամբողջ ֆակուլտետի վերածել՝ աստուածաբանութեան ուսուցումով: Մեր նպատակը միսիոներութիւն չէր, այլ ճանչնալ մեր հայրերու կրօնը, պայքարիլ աղանդներու ահաւոր հոսանքին դէմ: Ապա, դժուարութիւններ հարթելով, նախ եղաւ հաստատել աստուածաբանութեան ֆակուլտետը՝ համալսարանի հին շէնքին մէջ: Պետհամալսարանի բանասիրականի շէնքէն այստեղ փոխադրուելով, լաւ մասնագէտներու, մտաւորականներու խումբով մը գործի լծուեցանք:

Այսօր 3-րդ տարին է: Առաջին տարին՝ պետական կարգադրութեամբ 25 ուսանողներով սկսանք: Ուսուցման 2-րդ տարին 53 ուսանողներով շարունակեցինք, իսկ այսօր՝ 130 ուսանող-ուսանողուհիներով, 11 դասախօսներով կը շարունակենք մեր առաքելութիւնը, որուն մէջ Աստուծոյ ձեռքը կայ...

Այստեղ շեշտը դրինք նաեւ անգլերէն լեզուի վրայ, օգնութեամբ Մոսկուայի British Council-ին, որպէսզի G. C. E.-ի քննութիւններով կարելի ըլլայ տիրապետել լեզուին: Մենք այստեղ երեք օտար լեզու կը դասաւանդենք՝ անգլերէն, ֆրանսերէն, գերմաներէն: Կը քաջալերենք գերմաներէնը, մանաւանդ որ գերմանական համալսարանները առատ գրականութիւն կ'ուղարկեն մեզի:

Բացի լեզուի այս ծրագիրէն, ուզեցի որ մեր ուսանողները լաւապէս իմանան մեր գրաբարը, որ 2,5 տարի կը դասաւանդուի: Նաեւ հին լեզու մը՝ յունարէն, լատիներէն կամ եբրայերէն: Որովհետեւ այսօր չենք կրնար Սուրբ Գիրք ուսումնասիրել առանց վերոյիշեալ լեզուները իմանալու: Այդ ծրագիրը յաջողեցաւ, ինչպէս եւ միւս ծրագիրները, եւ ուսուցումները նոյն ընթացքի մէջ են: Շուտով պիտի ունենանք մասնագէտներ ոչ միայն հայ աստուածաբանութեան ծրագրով, այլեւ օտար գրականութեամբ: Մասնագիտութիւնը պիտի հասցնենք մինչեւ մագիստրոսի աստիճանին: Մեր նպատակն է Հայաստանի երկրորդական վարժարաններուն համար պատրաստել կրօնագիտութիւն դասաւանդող հայ ուսուցիչ-ուսուցչուհիներ: Պէտք է յիշեցնենք, որ կապ չունինք հոգեւորականներ պատրաստելու գործին հետ: Այդ առաքելութիւնը կը կատարեն Սուրբ Էջմիածինի, Սեւանի եւ Գիւմրիի հոգեւոր ճեմարանները:

Հայ նկարագիրը չի կազմուիր միայն գեղեցիկ ճառերով ու գեղեցիկ խօսքերով, այլ կենդանացնելով հայ հողին զգացումը ու եկեղեցւոյ սրբութիւնը:

Գրի առաւ
ՀԱՄՕ ՄՈՍԿՈՖԵԱՆԸ
Երեւան

ԱԶԳ **ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ**

ՄԵՐՁԱՎՈՐ ԱՐԵՎԵԼՔ

Դոհայի համաժողովը անհաջողության է դատապարտված

Նոյեմբերի 16-18-ը Կատարի մայրաքաղաք Դոհայում տեղի կունենա Միջին Արեւելքի եւ Հյուսիսային Աֆրիկայի տնտեսական 4-րդ համաժողովը։ Այն գնահատվում է որպես 1991 թ. խաղաղության մադրիդյան համաժողովի ձեռքբերում, որը կոչված էր նպաստելու արաբական երկրների եւ Իսրայելի միջեւ խաղաղության հաստատմանը համընթաց վերջինիս ինտեգրացմանը Միջին Արեւելքի տնտեսության մեջ։ Քայլ, որը նպատակ է հետապնդում ամրապնդելու Թել Ավիվի եւ Վաշինգտոնի դիրքերը նաեւ Միջին Արեւելքի տնտեսական ասպարեզում, ինչը նախատեսվում էր իրագործել ԱՄՆ-ի եւ Իսրայելի կողմից միջինարեւելյան բանկի ստեղծմամբ։ Սակայն դատելով շրջանային զարգացումների ընթացքից, ինչպես արդեն նշել ենք («Ազգ», 26 սեպտեմբերի), Դոհայի համաժողովը դատապարտված էր տապալման, ինչը նշանակում է վերադարձ դեպի ելման կետ նաեւ այս բնագավառում։ Թեեւ սեպտեմբերի 20-21-ը Կահիրեում կայացած արաբական լիգայի ԱԳ նախարարների համաժողովում, որը նվիրված էր Դոհայի համաժողովի նկատմամբ դիրքորոշման խնդրին, մասնակիցներն ընդհանուր հայտարարի չեկան, սակայն օր-օրի աճեց այն երկրների թիվը, որոնք բոյկոտել են համաժողովը։

Ինչպես հայտնի է, 1997 թ. մարտի 18-ից ի վեր, երբ Թել Ավիվը ձեռնամուխ եղավ Արեւելյան Երուսաղեմում հրեաբնակ նոր թաղամասերի կառուցման աշխատանքներին, միջինարեւելյան խաղաղության գործընթացը հայտնվեց ճգնաժամի մեջ։ ԱՄՆ-ի ներկայացուցիչ Դենիս Ռոսի առաջին օգոստոսյան եւ երկրորդ հոկտեմբերի 20-ին, ինչպես նաեւ պետքարտուղար Մադլեն Օլբրայթի սեպտեմբերյան այցելությունները իրավիճակը շտկելու ուղղությամբ շոշափելի արդյունք չարձանագրեցին։ Թեեւ ԱՄՆ-ի բուռն ջանքերի շնորհիվ հաջողվեց պաղեստինցիներին ու հրեաներին վերադարձնել բանակցությունների սեղանի շուրջ, սակայն նրանց դիրքորոշումները մնացին անփոփոխ, ասել է թե նոյեմբերի 4-ին Վաշինգտոնում վերսկսված բանակցությունները առնվազն տեսանելի ապագայում հազիվ թե լուրջ հաջողություն արձանագրեն։ Այդ են վկայում Իսրայելի կառավարության եւ Պաղեստինի ինքնավար կազմակերպության ղեկավարության հայտարարությունները։ Նոյեմբերի 3-ին Յասեր Արաֆաթը հայտարարեց, որ վաշինգտոնյան բանակցություններն անհրաժեշտաբար պետք է կենտրոնանան երկու հիմնահարցերի՝ Իսրայելի զինված ուժերը Հորդանանի արեւելյան առափնյա շրջաններից հանելու եւ գրավյալ տարածքներում հրեաբնակ նոր ավանների ու բնակավայրերի կառուցման աշխատանքները դադարեցնելու վրա։ Այս հարցերը, փաստորեն, իրադրության սրման հետեւանք են։ Իսրայելի ուժերը, ըստ Օսլոյում ստորագրված համաձայնագրի, պետք է արեւմտյան առափնյա շրջաններից դուրս բերվեին դեռեւս 2-3 տարի առաջ։ Սակայն առ այսօր ընդամենը այդ տարածքների երեք տոկոսից են դուրս եկել։ Այսուհանդերձ, վաշինգտոնյան խաղաղության բանակցությունների նախօրեին՝ նոյեմբերի 3-ին, Թել Ավիվը հայտարարեց, որ Իսրայելի պատվիրակության ղեկավար, ԱԳ նախարար Լեւիին զորքերի դուրսբերման հարցի շուրջ բանակցելու որեւէ լիազորություն տրված չէ, եւ որ այդ հարցը միայն Իսրայելի կառավարությունն է իրավասու քննարկելու։ Ավելին, նոյեմբերի 4-ին բանակցությունների առաջին իսկ օրը Իսրայելի բնակշինության նախարարը հայտարարեց, որ Արեւելյան Երուսաղեմի Ռաս ալ Ամուդ թաղամասում շինարարության աշխատանքները վերսկսվելու են 1998-ից։ Ինչպես արդեն նշվեց, միջինարեւելյան խաղաղության գործընթացը փակուղի մտավ հենց Արեւելյան Երուսաղեմում (որը պաղեստինցիները դիտում են որպես ապագա մայրաքաղաք) հրեաբնակ նոր թաղամասի կառուցման պատճառով։ Մեջբերենք «Ազգի» սեպտեմբերի 26-ի մեր հրապարակումից. «Ինչ վերաբերում է Արեւելյան Երուսաղեմի սրված իրավիճակին, ապա Իսրայելի կառավարությունը «լուծեց յուրովի»՝ ներգաղթած հրեա ընտանիքներին փոխարինելով կրոնական ուսումնարանի սաներով, այլ կերպ ասած՝ հրեան հրեայով։ Ինչն, անշուշտ, հիմք է ծառայելու Արեւելյան Երուսաղեմում հրեաբնակ նոր թաղամասի ստեղծման համար։ Ուստի, ելնելով վերոհիշյալից, թերեւս կարելի է ասել, որ Վաշինգտոնում սկսած բանակցությունները եւս դատապարտված են տապալման»։

Այսուհանդերձ, Իսրայելը նպատակամղված էր բանակցություններում քննարկման առարկա դարձնել կողմերի միջեւ առկա բոլոր խնդիրները։ Բացառված չէր նաեւ՝ երկրորդական հարցերում որոշ աննշան զիջումների մտադրությամբ։ Թերեւս հենց այդ հանգամանքով պետք է պատճառաբանել այն, որ Իսրայելը Վաշինգտոն գործուղեց 14 հոգուց կազմված պատվիրակություն ԱԳ նախարար Լեւիի գլխավորությամբ։ Մինչդեռ պաղեստինցիները միայն երկու հիմնական հարցերի շուրջ բանակցելու մտադրությամբ այստեղ էին առաքել եռանդամ պատվիրակություն, որը գլխավորում էր Յասեր Արաֆաթի տեղակալ Աբու Մեզանը։ Սակայն Վաշինգտոնի ճնշման տակ Պաղեստինի ղեկավարը հարկադրված տարբեր հարցերով վեց փորձագետների եւս գործուղեց։ Ուստի կարելի է նշել, որ կողմերին նման դիրքորոշմամբ բանակցությունների սեղանի շուրջ վերադարձնելու գլխավոր նպատակը Դոհայի համաժողովը փրկելն էր, որը կազմակերպվում է ԱՄՆ-ի ջանքերով ու հովանավորությամբ, որին հրավիրված է նաեւ Իսրայելը։ Սակայն արաբական որոշ երկրներ իրենց մասնակցությունը պայմանավորել էին միջինարեւելյան խաղաղության գործընթացի լուրջ տեղաշարժերով։ Ահա թե ինչու Վաշինգտոնն առավել շահագրգիռ էր բանակցությունների վերսկսմամբ հենց տվյալ ժամանակահատվածում։ Իսկ տարբեր հարցերի քննարկումից թերեւս ակնկալվում է առնվազն որեւէ երկրորդական հարցում դրական արդյունքի արձանագրում, որպեսզի դրանով իսկ հնարավոր լիներ փրկել Դոհայի համաժողովը, քանի որ ԱՄՆ կառավարությունը, փաստորեն, ազդեցիկ որեւէ լծակ չունի, որով անհրաժեշտության դեպքում կարողանա Իսրայելին լուրջ փոխզիջումների մղել։ Նախ, որովհետեւ նախագահ Բիլ Քլինթոնը գործ ունի Իսրայելի աջ ուժերին անվերապահ պաշտպանող Կոնգրեսի հետ, ինչը նրան զրկում է Թել Ավիվի նկատմամբ խիստ քայլի դիմելու հնարավորությունից։ Սա թերեւս պայմանավորված է նրանով, որ ԱՄՆ երկու խոշոր կուսակցություններին ֆինանսավորում են ամերիկյան հրեական կազմակերպությունները (BBC, սեպտեմբերի 21)։ Բացի այդ, անհրաժեշտ է հաշվի առնել, որ այսօր Իսրայելի ազգային համախառն արտադրանքը շուրջ 65 մլրդ դոլար է կազմում, ուստի վերջինս կախվածության մեջ չի գտնվում ԱՄՆ տնտեսական անհատույց օգնությունից, ինչը կարող էր օգտագործել որպես ճնշման լծակ, ինչը հնարավոր էր շուրջ 20-30 տարի առաջ։

ԷՄՄԱ ԲԵԳԻՋԱՆՅԱՆ

Իրան-Եվրամիություն ճգնաժամը կարգավորված է

ԹԵՀՐԱՆ, 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ. ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Այսօր առավոտյան Իրանի մայրաքաղաք ժամանեցին Եվրամիության անդամ երկրների մի խումբ դեսպաններ՝ յոթ ամիս անց այն բանից հետո, երբ դիվանագիտական ներկայացուցչությունները Թեհրանից ետ էին կանչվել «կոնսուլտացիաների համար»։ Դեսպանները Իրանից հեռացել էին 1992 թվականին Բեռլինում կատարված ահաբեկչական գործողությանը իրանցի պաշտոնական անձանց մեղսակցության մասին գերմանական դատարանի որոշման կապակցությամբ։ Այդ բռնարարքի զոհն էին դարձել մի քանի իրանցի ընդդիմադիր քրդեր։ Առայժմ Իրանի մայրաքաղաք չեն վերադարձել միայն Գերմանիայի եւ Ֆրանսիայի դիվանագետները։ Նրանց ժամանումը նախատեսված է նոյեմբերի 21-ին։ Եվրամիության երկրների դեսպանների վերադառնալու մասին համաձայնությունը հնարավոր է դարձել շնորհիվ այն բանի, որ Եվրոպան պաշտպանել է «Հարավային Փարս» նավթի հանքավայրի մշակման խոշորամասշտաբ պայմանագիրը, որը կնքվել է Իրանի եւ «Տոտալ» ֆրանսիական ընկերության միջեւ (վերջինս մտնում է ֆրանս-ռուս-մալայզիական կոնսորցիումի մեջ)։ Այդ պայմանագրին դեմ է ԱՄՆ-ը։ Ինչպես Թեհրանում նշում են դիվանագիտական շրջանակներում, դեսպանների վերադարձը փաստորեն նշանակում է ճգնաժամի կարգավորում Իրանի եւ Եվրամիության փոխհարաբերություններում։

Եգիպտացի իրավաբանը դատի տվեց Անգլիայի թագուհուն եւ վարչապետին

Ավտովթարից իշխանուհի Դիանայի եւ իր եգիպտացի ընկերոջ զոհվելը Մերձավոր Արեւելքում անսպասելի շարունակություն ստացավ։ Եգիպտացի հայտնի իրավաբան Նաբիհ ալ Վախշը դատի տվեց... Մեծ Բրիտանիայի թագուհի Էլիզաբեթ Բ-ին եւ վարչապետ Թոնի Բլերին։ Նա վարչապետին մեղադրում է իշխանուհու եւ նրա փեսացուի դեմ «դավադրություն» կազմակերպած լինելու համար։ Ալ Վախշը գտնում է, որ թագուհին այդ քայլին է դիմել, երբ իմացել է մահմեդական Ալ Ֆայեդի հետ ամուսնանալու Դիանայի մտադրության մասին։ Շարիաթի օրենքներով իշխանուհին պետք է մահմեդականություն ընդուներ, իսկ բրիտանական միապետությունը դա երբեք չէր հանդուրժի։ Ալ Վախշը Էլիզաբեթ Բ-ին եւ Բլերին մեղադրել է «սատանայի հետ դավադրություն կնքելու» մեջ եւ 100 հազար ֆունտ ստեռլինգ պարգեւավճար է նշանակել նրան, ով կօգնի գտնելու Բրիտանիայի թագուհու «մեղքի» նոր ապացույցներ։ Իրավաբանը իր ձեռքի տակ եղած փաստաթղթերը արդեն հանձնել է Եգիպտոսում Մեծ Բրիտանիայի դեսպանությանը, բայց պատասխան չի ստացել։

Կահիրեի դատարանը արդեն նշանակել է «Էլիզաբեթ Բ-ի՞ գործով» ունկնդրումների ան[illegible]ան օրը, իսկ մի ամբողջ շարք իրավապահներ Ալ Վախշի հետ մեկտեղ տվյալներ են հավաքում Դիանայի հնարավոր սպանությանը վերաբերող իրենց վարկածի օգտին։

Բացառված չէ, որ գործը կբարդանա մահմեդական արմատականների խմբավորումների պատճառով, գրում է «Կոմսոմոլսկայա պրավդան»։ Որոշ խմբավորումներ ուզում են բանադրել Անգլիայի թագուհուն։ Մի՞թե Մեծ Բրիտանիայի թագուհուն անգամ կարող է սպառնալ իրանցի այլախոհ գրող Սալման Ռուշդիի ճակատագիրը, հարց է տալիս թերթը։ Ի դեպ, վերջին ութ տարիներին Անգլիայում թաքնվող Սալման Ռուշդին այս տարվա օգոստոսին ամուսնացել է Նյու Յորքում եւ տուն գնել Լոնգ Այլենդ կղզում, ուր մտադիր է տեղափոխվել մոտ ժամանակներս։ Այս մասին տեղեկացնող «Էքսպրես» հանդեսի թղթակիցն ավելացնում է, որ այժմ Ռուշդիի անվտանգությունն ապահովող բրիտանական հատուկ ծառայությունները ստիպված կլինեն իրենց ջանքերը համաձայնեցնել ԱՄՆ-ի Հետաքննությունների դաշնային բյուրոյի գործակալների հետ։

Պ. Ք.

ԲԱՑԱՀԱՅՏՈՒՄ

Նացիստական ոսկի է պահվում նաեւ Թուրքիայում

Շվեյցարիայի բանկերում պահվող երրորդ ռայխի փողերի մասին արդեն շատ է խոսվել ու գրվել։ Բայց արդեն հայտնի է, որ նացիստական Գերմանիան իր կողոպտած հարստության մի մասը ի պահ է հանձնել նաեւ Թուրքիային եւ որոշ այլ երկրների։ Այս մասին տեղեկացնում է «Ֆրանս-Արմենի» ամսաթերթը, վկայակոչելով Բելգիայում թուրք ընդդիմադիրների կողմից հրատարակվող «Ինֆո-Թյուրք» երկամսյա հանդեսի բացահայտումները։

Այս տարվա մայիսի 7-ին ԱՄՆ պետքարտուղարի միջազգային առեւտրի գծով տեղակալ եւ պետդեպարտամենտի հատուկ ներկայացուցիչ Ստյուարտ Այզենստատը Վաշինգտոնում հայտա-

րարեց, որ այնպիսի չեզոք երկրներ, ինչպիսիք են Շվեյցարիան եւ Թուրքիան, մինչեւ օրս պահում են երկրորդ աշխարհամարտի ժամանակ նացիստական Գերմանիայից իրենց ստացած ոսկու մեծ մասը։

ԱՄՆ պետդեպարտամենտի «Երկրորդ աշխարհամարտի ժամանակ Գերմանիայի կողոպտած կամ թաքցրած ոսկու եւ այլ ունեցվածքի վերադարձմանն ուղղված ԱՄՆ-ի եւ դաշնակիցների ջանքերը» զեկուցագրում այն պնդումն է արվում, որ չեզոք պետությունները «իրենց օգտի համար գործակցել են նացիստական Գերմանիայի հետ»։ Փաստաթղթում նշվում են մասնավորապես Արգենտինայի, Թուրքիայի, Իսպանիայի, Պորտուգալիայի, Շվեդիայի եւ Շվեյցարիայի անունները։

«Գոյություն ունեցող բազմաթիվ փաստերը մեզ թույլ են տալիս ենթադրել, որ նացիստները հարստություններ են թաքցրել Թուրքիայում եւ պատերազմի ընթացքում այդ երկիրը որպես լրտեսական կենտրոն են օգտագործել նավահանգստային վստահելի վերահսկողության ապահովման նպատակով», ընդգծվում է զեկուցագրում։ Փաստաթղթում նաեւ ԱՄՆ-ի պաշտոնական տեսակետն է արտահայտվում Թուրքիայում նացիստական Գերմանիայի դեսպան Ֆրանց ֆոն Պապենի նկատմամբ. «Ի դեպ, ԱՄՆ-ը կարծում է, որ Թուրքիայում նացիստների դեսպան Ֆրանց ֆոն Պապենն իր պաշտոնավարման վերջին շրջանում այնտեղ թաքցրել է ոսկեղեններ, այլ արժեքավոր իրեր եւ փաստաթղթեր, որոնք թերեւս առնչվում են Նյուրնբերգյան դատավարության հետ»։

1945 թ. հունվարի 25-ից սկսյալ Միացյալ Նահանգների կառավարությունն Անկարայում ամերիկյան դեսպանատան միջոցով բազմիցս փորձել է թուրքերին «նախազգուշացնել» եւ «համոզել», որ նրանք «գերմանացիների պահ տված ունեցվածքը հանձնեն՝ դաշնակիցների քաղաքականությանը համապատասխան»։ Բայց Թուրքիան մինչեւ օրս գոհացուցիչ պատասխան չի տվել իր դաշնակիցներին։

ԱՄՆ պետդեպարտամենտի 1946 թ. կատարած հաշվարկների համաձայն, Թուրքիայում նացիստների մասնավոր ունեցվածքը գնահատվում էր 28-44 միլիոն դոլար, իսկ պետական ունեցվածքը՝ 23 միլիոն դոլար։ Այս ամենի վերադարձման դիմաց Թուրքիան Գերմանիայից պահանջում է 15,5 միլիոն դոլար «փոխհատուցում»։ Այդ պատճառով էլ գործը տեղից չի շարժվում։

Պ. Ք.

ԱԶԳ

Մշակույթ

Եվս մի քանի ներդրում չարենցագիտության բնագավառում

Վերջերս լույս տեսավ գրականագետ, պրոֆեսոր Ռոբերտ Դավթյանի «Եղիշե Չարենց. Կերպարվեստ և ճարտարապետություն» գրքույկը, որը հարկավոր ու համեստ մի ներդրում է չարենցագիտության մեջ: Ռ. Դավթյանը առաջին անգամը չէ, որ անդրադառնում է Չարենց-առեղծվածին: Տարիներ առաջ նա լույս է ընծայել «Չարենցը և երաժշտությունը», «Չարենցը և թատրոնը» նույնանիշ գրքույկները: Այս նոր գրքույկը գալիս է ամբողջացնելու բանաստեղծի առնչությունները արվեստի տարբեր ճյուղերի հետ:

Հիրավի, դարակազմիկ երևույթ է բանաստեղծը ոչ միայն մեր դարավոր գրականության ոսկետառ մատյանում, այլև արվեստում առհասարակ: Եվ հիմա զարմանք է պատճառում, թե իր կարճատև կյանքում ինչպես էր կարողացել կուտակել այդքան վիթխարի գիտելիքներ, ինչպես էր կարողացել յուրացնել հազարամյա քաղաքակրթության նվաճումները վաղնջական ժամանակներից մինչև իր ապրած օրերը: Տիեզերական անհունին հասնող իր մտքի թռիչքով Չարենցը քննել, նժարել ու գնահատել էր արվեստի գործերը, հայ մշակույթի համաշխարհային մշակույթը համայնապատկերի վրա և հանճարավոր գրական ստեղծագործություններով, և թե փիլիսոփայական տեսական մտքով տարել է հայկական համամարդկայինը համաշխարհային մշակույթի գանձարանը ելակետ ունենալով մեր ազգայինը՝ հայրենին:

Ահա այս գիտակցությունն է, որ հարկադրել է հիշյալ գրքույկի հեղինակին ի մի բերել Չարենցի արվեստաբանական մտքի դրսևորումները և գրաֆիկ հստակությամբ ներկայացնել ընթերցողին: Հեղինակը իսպառ անմասն է հայտնագործություն կատարելու խրթին հավակնություններից: Նա պարզապես հավաքել, ի մի է բերել հայտնի իրողությունը, բանաստեղծի խոհերն ու կարծիքները, Չարենցի պատգամ-ասույթները տարբեր արվեստների վերաբերյալ, մի ներդաշնակ ամբողջացում, որն այնքան էլ հեռու չէ հայտնագործություն համարվելուց: Գրականագետ Ռ. Դավթյանը դրսևորել է պրոֆեսիոնալ արվեստաբանի հմտություն, իր գործի հանդեպ բացառիկ բծախնդրություն: Ակամա մտաբերում ես Լև Տոլստոյի խոսքերը նկարիչ Գեի հետ ունեցած զրույցի ժամանակ. «Քննադատությունը այն է, երբ քննադատը բարձրանում է քննադատվողին ըմբռնելու աստիճանին, իսկ մեզանում այն է, երբ տգետները քննադատում են իմաստուններին»:

Ռուս հանճարեղ գրողի այս միտքը թարմ է հնչում նաև մեր օրերում և հավանաբար կհնչի բոլոր ժամանակներում: Մի առանձին բավականությամբ ուզում եմ արձանագրել, որ Ռ. Դավթյանը բարձրացել է քննության ենթակա նյութի ըմբռնումի անհրաժեշտ աստիճանին տոլստոյական պահանջին: Այստեղից էլ շարադրանքի անմիջականությունն ու պարզությունը, մատչելիությունը, մի բան, որին այնքան էլ հաճախ չես հանդիպում մեր արվեստագետների մասնագիտական տերմիններով ներկայացած խրթին շարադրանքներում:

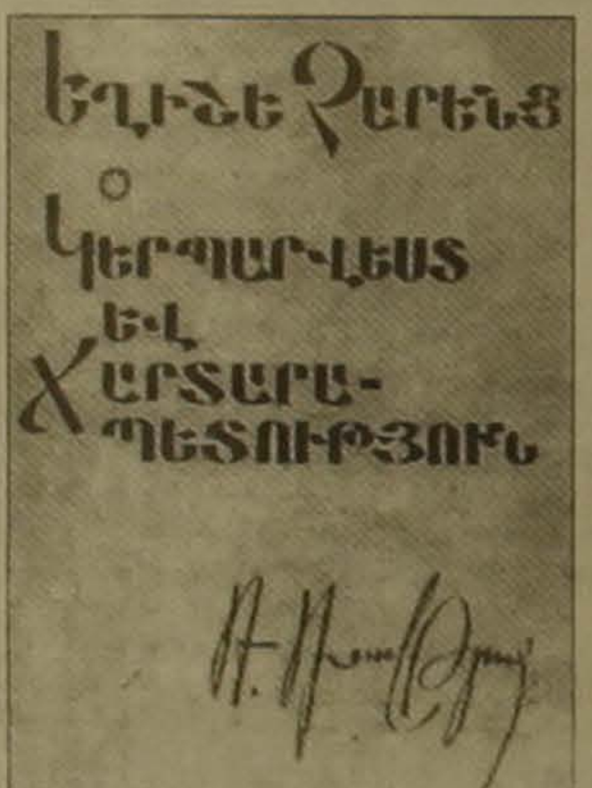

Գրքույկը բաղկացած է չորս դրվագից «Ե. Չարենցը և հայ ճարտարապետությունը», «Ե. Չարենցի կերպարվեստագիտական հայացքները», «Ե. Չարենցի ստեղծագործությունների ձևավորումների և նկարազարդումների պատմությունից» և «Ե. Չարենցը նկարիչների, քանդակագործների և ճարտարապետների ստեղծագործություններում»: Ուսումնասիրության ենթակա նյութը շատ է ծավալուն և հեղինակից պահանջել է ոչ միայն ուժերի անմնացորդ կենտրոնացում, մեծ ջանք ու բծախնդրություն, այլ ամենից առաջ պրոֆեսիոնալ հմտություն այս ամենը ամփոփելու համար հնարավոր սեղմության մեջ:

Հեղինակի ելակետը եղել է նախ բանաստեղծի գրական ժառանգությունը, միահյուսելով այն ժամանակաշրջանի հուշերին ու կարծիքներին: Եվ պատահական չէ բնաբանի ընտրությունը՝ քաղված բանաստեղծի հայտնի Ձոներգից:

Հաճելին այն է, որ հեղինակը դրսևորել է գույնի ու երանգի, գծի ու պատկերի, ոգու և գաղափարի նուրբ զգացողություն, տարբեր հեղինակների, արվեստագետների գործերին անդրադառնալիս: Գրքույկում հոլովվում են տասնյակ արվեստագետների անուններ, տարբեր իրենց նախասիրություններով, օժտվածությամբ ու տաղանդով, ոճական առանձնահատկություններով, որոնցից յուրաքանչյուրին հարկ է հատուցել «Աստծունը՝ աստծուն, կեսարինը՝ կեսարին» սկզբունքով: Եվ այստեղ էլ անսակարկ է հեղինակի գրիչը, հիանալի չափի զգացողությունը:

Գրքույկի մի քանի էջերը առանձնանում են քնարական, բանաստեղծական շնչով: Այդպիսին են Հակոբ Կոջոյանին, Մարտիրոս Սարյանին, Ալ. Բաժբեուկ-Մելիքյանին վերաբերող էջերը:

Ռ. Դավթյանը գրչի մարդու ստեղծագործական առողջ բնազդով կարողացել է հեռու մնալ միապաղաղությունից, յուրաքանչյուրի կտավը նժարելիս գտել է ինքնատիպ բառաձևում՝ առանց դույզն ինչ մեղանչելու չափավորության դեմ, որով այնքան հարուստ է մեր ժամանակը:

Հանճարեղ բանաստեղծի առնչությունները արվեստի զանազան բնագավառներին, նրա խորախորհուրդ կարծիքները, խոհերն ու մտորումները, որոնց հիմքերի հիմքը համամարդկայինն է և ամփոփել մի փոքրածավալ գրքույկի մեջ, համեստ, բայց և շատ օգտակար ավանդ չարենցագիտության մեջ. և չարենցագետները, և պարզ ընթերցողները չեն կարող արժանին չհատուցել հեղինակին Ռոբերտ Դավթյանի ազնիվ դիտավորությանը, որի արգասիքն է «Եղիշե Չարենց: Կերպարվեստ և ճարտարապետություն» գրքույկը:

ԳԵՎՈՐԳ ԱԲԱՋՅԱՆ

Բարությանդ պտուղը պարգևածդ ծիծաղն է

Սիրելի վարպետ, երգիծաբան-ասմունքող Հրանտ Ղազարյան, հանրածանոթ Հորիզոն: Յոթանասունամյա ճանապարհից մի պահ հետ նայիր, տես ու հիշիր, թե քանի՜-քանի՜ բեմահարթակներից, կոլտնտեսության դաշտերից, խնջույքի սեղաններից ես ուրախ տրամադրություն պարգևել, մարդկանց հոգու մթնած ամպը ցրել: Կարո՞ղ ես հիշել, թե քանի՜ հազարավոր ծիծաղախինդ աչքեր են քեզ նայել, քանի՜-քանի՜ ձեռքեր քեզ ծափահարել: Հիշի՛ր ու ավելի վստահ քայլիր քո գալիք տարիների լուսավոր ճանապարհով, քանզի պարգևածդ բարձր տրամադրությունը, ծիծաղը մարդու հոգու ցավին բալասան է: Տաղանդդ դեռ պատանեկան տարիներից հիացրել է մեծ վարպետ Վահրամ Փափազյանին, ելույթդ վայելելուց հետո մի գրություն է գրել. «Այս տաղանդավոր տղային ընդունել թատրոնում աշխատելու, եթե ո՛չ իմ խաղեր, գոնե հայ թատրոնի»: Գուցե մեծ դերասանի վստահաշունչ տողերը քեզ ոգու ուժ տվեցին, նաև վստահություն ավելի կատարելագործելու երգիծանքի բովով անցնող քո արվեստը: Ու քառասուն տարի արդեն երգիծահումորդ դարձած ռանդա հղկում ես խորդուբորդը, հարթեցնում, երգիծանքիդ սուր նշտարով կտրում մարդու մարմնի մեջ բույն դրած «թարախային պարկիկները»:

Մեծ է երգիծանքիդ ուժը: Եվ միայն բեմից հնչող կատարումներով չէ, որ սահմանափակվում ես, քո առօրյա խոսքն ու զրույցն էլ հանպատրաստի հումորով է շաղախված: Քեզ վարպետ են անվանում երիտասարդ հումորիստները, գնահատում հումորդ, սովորում քեզանից: Իսկ վարպետները միշտ էլ ունենում են աշակերտներ, հետևորդներ: Քո արվեստը հետաքրքիր է նաև նրանով, որ տեսածդ, զգացածդ գրչով վերածվում է երգիծական նովելի, մանրապատումի ու քո կատարմամբ բեմականացվում ինքնատիպ ոճով, յուրօրինակ մեկնաբանությամբ, որն անվանում են երգիծանքի մենաթատրոն: Իսկ նմանակումների միջոցով հարգանքիդ տուրքն ես մատուցում արվեստի և գրականության մեծերի հանդեպ: Ամեն անգամ Հովհաննես Շիրազին նմանակելով, հիշողություններ ես արթնացնում ու նաև հնարավորություն ստեղծում մեծ վարպետի հանդեպ ժողովրդի ունեցած կարոտը մեղմելու:

Օրերս Ավետիք Իսահակյանի անվան կենտրոնական գրադարանի դահլիճում նշվում էր ծննդյանդ 70-ամյակը: Արվեստի, գրականության ներկայացուցիչները ջերմ ու սրտաբուխ խոսքեր ասացին քո հասցեին, բարձր գնահատեցին երգիծարվեստդ:

Ես, որպես կրտսեր գործընկեր, տարիներ շարունակ բախտ եմ ունեցել քեզ հետ ելույթներ ունենալու և ավելի անմիջականորեն մոտիկից ճանաչելու քեզ: Գիտեմ, որ բարությունն է քո ամենամեծ առավելությունը ու բարությանդ պտուղները պարգևածդ ծիծաղն է, բարձր տրամադրությունը, որ դարձել է քեզ համար մասնագիտություն:

Ամենօրյա այգաբացդ թող բարի լույսով բացվի, արեգական ուժ քեզ, որ դեռ երկար մնաս բեմում՝ որպես երգիծաբան հորիզոն, իսկ մայրամուտը թող քեզանից շա՜տ հեռու մնա, մնա հեռո՜ւ հորիզոնում:

ԳՈՀԱՐ ԳԱՐՈՒՆ

ՀՈԲԵԼՅԱՆ

«Հայ ժողովրդի ռազմական փառքի չխոնարհված մարտադրոշը»

Իր հրատարակած բազմաթիվ գրքերից մեկում Հովհաննես Բաղրամյանը գրել է. «Ամեն մի հայ երիտասարդ պետք է անցնի զինվորական բովով, սովորի զինվորական արվեստը, պատրաստ լինի իր ժողովրդի պատիվը պաշտպանելու»:

Այս խորագրով բացվեց մեծանուն զորավար, Խորհրդային Միության կրկնակի հերոս, մարշալ Հովհաննես Բաղրամյանի ծննդյան 100-ամյակին նվիրված մեծարանքի և հիշատակի երեկույթը, որը տեղի ունեցավ Հայաստանի գրողների տան մեծ դահլիճում:

Մասնակցում էին մեծ զորավարի ժամանակակիցները. Հայրենական մեծ պատերազմի վետերանները, մայրաքաղաքի ամենատարբեր խավերի ներկայացուցիչները:

Ելույթ ունեցողները՝ բանաստեղծ Սասուն Գրիգորյանը, ակադեմիկոս Գևորգ Ղարիբջանյանը, բանաստեղծ Հրաչյա Հովհաննիսյանը, Հայրենական մեծ պատերազմի վետերան Հրանտ Հովհաննիսյանը և շատ ուրիշներ արժանին հատուցելով մեծ զորավարի անմոռաց հիշատակին, վկայակոչեցին ժամանակակիցների արտահայտած մտքերը Հովհաննես Բաղրամյանի մասին:

Հայագետ, բանաստեղծ և թարգմանիչ, Հայաստանի Հանրապետությունում Ուկրաինայի դեսպան Ալեքսանդր Բոժկոն իր ելույթում նշեց, որ փառապանծ զորավարը մասնակցել է ֆաշիստական զավթիչներից Կիևի ազատագրման մարտերին և այս քաղաքում ստացել գեներալ-մայորի կոչում: Ուկրաինայում հիշում և սիրում են ականավոր ռազմական գործչին: Նրա անունով փողոցներ կան Կիևում և Ուկրաինայի այլ քաղաքներում: Նրա գրքերից շատերը թարգմանվել և հրատարակվել են Ուկրաինայում: Մոտ ժամանակներս Կիևում կանցկացվի գիտական կոնֆերանս՝ նվիրված զորավարի ծննդյան 100-ամյակին:

Ռազմական ծիրը նրա մեջ զուգորդվում էր մտավոր գործունեությամբ: Հովհաննես Բաղրամյանն իր ժամանակի զարգացած անհատականություններից էր, բազմաթիվ գրքերի և հոդվածների հեղինակ: Պատերազմական իրադարձություններն արտացոլող գրքերի հետ մեկտեղ նա գրել է գրականագիտական հոդվածներ, որոնցից մեկն էլ Սայաթ-Նովային նվիրված աշխատությունն է: Նա շատ բարձր է գնահատել հայ գրողների՝ մասնավորապես Եղիշե Չարենցի, Հովհաննես Շիրազի, Պարույր Սևակի ստեղծագործությունները:

Ստվար հատորներ կկազմեն մեծ զորավարի մասին գրված գեղարվեստական գործերը, ուսումնասիրությունները և տարբեր բնույթի հոդվածները:

Հ. Մ.

ԳՅՈՒՄՐԻ

Արվեստի միջնակարգ դպրոցի շնորհանդես

Գյումրիի քաղաքապետի որոշմամբ և Հանրապետության մշակույթի նախարարության համաձայնությամբ այս ուսումնական տարվա սկզբից Շիրակի մարզկենտրոնում ստեղծվել և գործում է արվեստի միջնակարգ մասնագիտական դպրոց երաժշտության և կերպարվեստի բաժիններով: Մինչ այժմ քաղաքում որպես միջնակարգ գործում էր միայն երաժշտական մասնագիտական ուսումնարանը, իսկ գեղարվեստի քառամյա կամ հնգամյա դպրոց ավարտած պատանի նկարիչները լավագույն դեպքում ուսումը շարունակելու պետք է մեկնեին մայրաքաղաք, ինչն այսօր մեծամասնության համար անհրական է: Նոր կրթօջախում ուսուցում կկազմակերպվի տարրական, յոթնամյա և միջնակարգ փուլերով: Հաստատությունը դիմողներ կտա քաղաքի արվեստների նույնպես նորաբաց պետական ինստիտուտին:

Արվեստի միջնակարգ դպրոցը ստեղծվել է Գյումրիի Արշակ Բրուտյանի անվան 4-րդ մանկական երաժշտական դպրոցի բազայի վրա, որի մի կարևոր առավելությունը քարե շենք ունենալն է: Անցած շաբաթվա վերջին տեղի ունեցավ նրա հանդիսավոր բացում-շնորհանդեսը:

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ՍՓՅՈՒՌՔ

Դաշնակահար Շահան Արծրունիի յաջող ելոյթը

Հանրածանօթ դաշնակահար Շահան Արծրունին վերջերս այցելեց Արժանթին, ուր կախարդեց երաժշտասէրները: Նախապէս Արծրունին հանդէս եկած էր Փարիզի մէջ, Հայ կանանց Բ միջազգային համաժողովի փակման արարողութեան առթիւ: Մեծատաղանդ արուեստագէտը, որ Փարիզէն ուղղակի ժամանած էր Արժանթին, իրերյաջորդ ելոյթներով հմայեց նաեւ տեղւոյն գեղարուեստասէրները:

Պուէնոս Այրէսի մէջ, ընդառաջելով իր ստացած հրաւէրին, ան մասնակցեցաւ UNESCO-ի երաժշտական բաժնի ընդհանուր ժողովի բացման հանդիսութեան: Ներկայացուց հայ եւ օտար հեղինակներու գործեր: Արժանթինի զանազան քաղաքներու մէջ կազմակերպուած երաժշտահանդէսներուն առընթեր, ան նոյնպէս Պուէնոս Այրէսի մէջ ունեցաւ երկու յատկանշական ելոյթներ: Անոնցմէ մին կազմակերպուած էր ի նպաստ Լեռնային Ղարաբաղի: Այս առթիւ, ան կիրարկեց հայ կին յօրինողներու գործերէն բաղկացեալ յայտագիր մը, որ ստեղծեց մեծ խանդավառութիւն:

Բաց աստի, Արծրունին հանդէս եկաւ նաեւ Պուէնոս Այրէսի մօտ Հունգարիոյ դեսպանատան մէջ, ի նպաստ այս երկրին: Ելոյթին ներկայ գտնուեցաւ նաեւ Արժանթինի մօտ Հայաստանի դեսպան Վահան Տէր Ղեւոնդեան:

Ներկայիս դաշնակահար Շահան Արծրունին վերադարձած է Նիւ Եորք ու կը շարունակէ իր ընթացիկ աշխատանքները:

«ՍՓՅՈՒՌՔ»

ԱԶԳ **Մարզական**

ՖՈՒՏԲՈԼ

Չեմպիոնը կորոշվի վերջին տուրում

Տեղի ունեցան ֆուտբոլի հանրապետական առաջնության բարձրագույն խմբի նախավերջին տուրի հանդիպումները:

Արարատի քաղաքային մարզադաշտում «Ցեմենտը» հյուրընկալել էր միանձնյա առաջատար «Երեւանին»: Հետաքրքիր է, որ «Երեւանը» մինչ այս հանդիպումը Արարատում ոչ մի անգամ չէր ճաշակել հաղթանակի քաղցրությունը: Խաղն անցավ բացառիկ գրավիչ պայքարում: Գոլային պահերն այնքան շատ էին, որ բոլորը թվել, նկարագրել պարզապես անհնար է: Առաջին խաղակեսն անցավ գրեթե հավասար պայքարում: Երկու թիմերն էլ ունեցան դարպասը գրավելու հնարավորություններ: Ի տարբերություն դաշտի տերերի, հյուրերը կարողացան երկու դեպքում հաջողության հասնել. աչքի ընկան Ռազմիկ Գրիգորյանը (17-րդ րոպեին) եւ Արմեն Կարապետյանը (44-րդ): Ընդմիջումից հետո հյուրերը հետ քաշվեցին՝ պատվիրելով հակագրոհների տակտիկային, որն էլ իրեն լիովին արդարացրեց: 50-րդ րոպեին հաշվի տարբերությունը կարող էր ավելացնել Մալալը: Նա կենտրոնից գնդակով առաջ շարժվեց, մեն-մենակ հայտնվեց «Ցեմենտի» դարպասապահի դիմաց, բայց վճռական հարվածը շեղ ստացվեց: 60-րդ րոպեին նպաստավոր դիրքում հայտնված Արմեն Կարապետյանը մի պահ հապաղեց ու կորցրեց գնդակը: Քիչ անց «Երեւանը» հասավ նոր հաջողության: Ռազմիկ Գրիգորյանը խորքից գնդակը հասցեագրեց Մալալին, որն էլ սառնասրտորեն գրավեց դարպասը: «Ցեմենտի» կրա կազմում ակտիվ էին Շիրակ Մախ[illegible], Արամ Հայրապետյանը, Նորիկ Հոխոյանը: Հենց վերջինս էլ 75-րդ րոպեին խաղը դրությունում գրավեց Ռուսոյի պաշտպանած դարպասը: Սակայն «Ցեմենտի» ֆուտբոլիստներին չհաջողվեց զարգացնել հաջողությունը, իսկ երեւանցիները խաղավարտից քիչ անց մեծացրին հաշվի տարբերությունը:

Խաղընկերների ձեռնարկած կտրուկ հակագրոհը դիպուկ հարվածով ավարտեց փոխարինման մտած Արմեն Սահակյանը՝ 1-4: Ա. Սահակյանը չէր թաքցնում ուրախությունը. «Վնասվածքից հետո վերջին վեց խաղերին չէի մասնակցել: Երբ խաղադաշտ մտա, համոզված էի, որ գոլ կխփեմ: Նախազգացումս ինձ չխաբեց: Ռազմիկ Գրիգորյանի ճշգրիտ փոխանցումից հետո ուժեղ հարված կատարեցի մրցակցի դարպասը: Ինչպես տեսաք, Գառնիկ Հովհաննիսյանն անկարող էր փրկել դրությունը»:

Նախորդ մրցաշրջանի հաղթող «Փյունիկին» միայն հաղթանակ էր անհրաժեշտ «Արարատի» դեմ խաղում: Բայց հայտնի է, որ անկախ մրցաշարային աղյուսակում գրաված դիրքերից, այս երկու թիմերի հանդիպումները միշտ էլ առանձնանում են անհաշտ մրցակցությամբ: Ավանդույթը չխախտվեց նաեւ այս անգամ: 31-րդ րոպեին, օգտվելով Սարգիս Հովսեփյանի սխալից, «Արարատի» պարծանքը Կարեն Բարսեղյանը բացեց խաղի հաշիվը: Յոթ րոպե անց Արսեն Ավետիսյանը մոտ տարածությունից անվրեպ հարվածով վերականգնեց հավասարակշռությունը: Երկրորդ խաղակեսն անցավ արարատցիների որոշակի տարածքային առավելությամբ: Չեմպիոնի գործողություններում անփութություն էր նկատվում, մեծ տոկոս էր կազմում տեխնիկական խոտանը: Դա էր պատճառը, որ գրոհներն անավարտ էին մնում: 77-րդ րոպեին «Արարատի» հերթական գրոհը Կարեն Բարսեղյանի հարվածից հետո գոլային ավարտ ունեցավ, իսկ խաղավարտից քիչ անց Արթուր Մինասյանն ամրապնդեց իր թիմի հաղթանակը 3-1: Այս պարտությունից հետո «Փյունիկը» վայր դրեց իր չեմպիոնական լիազորությունները:

Մյուս հավակնորդը՝ «Շիրակը» Գյումրիի քաղաքային մարզադաշտում ընդունել էր «Դվինին»: Հյուրերը վստահ սկսեցին հանդիպումը, եւ արդեն 11-րդ րոպեին Արա Հակոբյանն անկանխելի բերեց դարպասապահ Արթուր Հովհաննիսյանին: Գյումրեցի ֆուտբոլիստները դրանից հետո կարգավորեցին իրենց խաղը եւ չորս անգամ գրավեցին մրցակցի դարպասը՝ տոնելով շատ կարեւոր հաղթանակ: Գոլերը խփեցին Հարություն Վարդանյանը, Կոլյա Եփրեմյանն ու Արթուր Պետրոսյանը (2):

«Կոտայքը» Աբովյանում 1-2 հաշվով պարտություն կրեց «Ղարաբաղից», իսկ «Երեւան-ՀՄՄ»-ն սեփական խաղադաշտում 5-1 հաշվով առավելության հասավ «Լոռու» նկատմամբ: Այս խաղում հեթ-տրիկի հեղինակ դարձավ Սեւադա Արզումանյանը:

Վաղը կկայանա վերջին տուրի խաղերը: Առանձնակի հետաքրքրությամբ են սպասվում «Երեւան»-«Փյունիկ», «Կոտայք»-«Շիրակ», «Արարատ»-«Երեւան-ՀՄՄ» հանդիպումները:

ԱՐՄԵՆ ԴԱՎԹՅԱՆ

Մրցաշարային աղյուսակը նոյեմբերի 15-ի դրությամբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Երեւան	17	12	4	1	40-10	40
2. Շիրակ	17	11	5	1	42-8	38
3. Փյունիկ	17	11	2	4	42-15	35
4. Երեւան-ՀՄՄ	17	10	2	5	34-20	32
5. Արարատ	17	7	6	4	32-20	27
6. Ցեմենտ	17	7	3	7	27-27	24
7. Կոտայք	17	5	4	8	31-29	19
8. Ղարաբաղ	17	5	3	9	13-27	18
9. Դվին	17	1	3	13	15-51	6
10. Լոռի	17	0	0	17	6-75	0

ՇԱԽՄԱՏ

Առջեւում պատանիներն են

Հայաստանի շախմատիսի կենտրոնական տան առաջնություններում վերջնագիծը մոտ է: Առաջատարների խմբում պայքարն ավելի է սրվում, ավելի մեծ արժեք է ստանում յուրաքանչյուր կես միավորը: Այնուամենայնիվ եւ տղամարդկանց, եւ կանանց առաջնությունում, որոնց մասնակիցների մեծ մասը դպրոցականներ են, բավականին թվով հետաքրքիր, արժեքավոր պարտիաներ են խաղացվում:

Տղամարդկանց մրցաշարում շարունակում է առանց կորուստների ընթանալ անցյալ տարվա մինչեւ 14 տարեկան շախմատիստների աշխարհի չեմպիոն, այս տարվա մինչեւ 16 տարեկանների առաջնության մասնակից Գաբրիել Սարգսյանը: Նա տարավ վեցերորդ անընդմեջ հաղթանակը, այս անգամ Խաչատուր Մեսրոպյանի նկատմամբ եւ ունի 6 միավոր: Երկրորդ տեղում աշխարհի պատանեկան առաջնության մեկ այլ մասնակից է՝ Վարուժան Հակոբյանը, որն առաջատարից հետ է մնում կես միավորով (Վարուժանը հաղթեց Ռուբեն Ստեփանյանին): Երկու շախմատիստներ՝ Արման Հայրապետյանն ու Տիգրան Պետրոսյանը, վաստակել են 5-ական միավոր եւ 3-4 տեղերում են: Ութ մասնակիցներ ունեն 4,5-ական միավոր եւ ընթանում են 5-12-րդ տեղերում:

Հետաքրքիր է, որ շախմատիստուհիների մրցաշարում նույնպես շատ հաջող են խաղում աշխարհի պատանեկան առաջնության մասնակիցները: Նրանցից մեկը՝ Նոնա Սահակյանը, կարողացավ պարտության մատնել մինչ այդ միայն հաղթանակներ ունեցող Նաիրա Մովսիսյանին եւ հավասարվել նրան: Այժմ այս երկու շախմատիստուհիները 6 հնարավորից ունեն 5-ական միավոր: Երեւանում անցկացված աշխարհի առաջնությանը մասնակցում էին նաեւ Նելլի Աղինյանն ու Լիլիթ Գալոյանը: Վեցերորդ տուրում նրանք հաղթեցին (երկուսն էլ՝ սեւ գույնի ֆիգուրներով) համապատասխանաբար Նաիրա Հայրապետյանին եւ Լուսինե Ամրեսյանին եւ ընթանում են 3-4-րդ տեղերը: Նրանք ընդամենը կես միավորով են հետ մնում առաջատար զույգից:

Մինչեւ առաջնությունների ավարտը մնացել է երեք տուր:

ԼՈՒՐԵՐ

Առաջատարները հայտնի են

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայաստանի օլիմպիական հավաքականների հանրապետական կենտրոնում շարունակվում է գեղարվեստական մարմնամարզության հանրապետական առաջնությունը խմբակային վարժություններում եւ առանձին առարկաների վրա, որին մասնակցում են 70 մարմնամարզուհիներ: Ինչպես տեղեկացրել են ՀՀ սպորտվարչությունից, երկու վարժություններից հետո սպորտի վարպետի ծրագրում առաջատարը Նինա Ալոյանն է, կրտսեր վարպետի ծրագրում՝ Տանյա Աբրահամյանը, իսկ առաջին կարգայինների ծրագրում՝ Տաթեւիկ Եղիազարյանը: Չեմպիոնները հայտնի կդառնան նոյեմբերի 15-ին:

2000 թվականի աշխարհի առաջնությունը կանցկացվի Ռուսաստանում

Հոկեյի միջազգային ֆեդերացիայի նախագահ, շվեյցարացի Ռենե Ֆազելը եւ Ռուսաստանի ֆեդերացիայի նախագահ Ալեքսանդր Ստեբլինը այդ մասին պայմանագիր ստորագրեցին Ռուսաստանի Դաշնության կառավարությանը տանը: Արարողությանը ներկա էր ՌԴ փոխվարչապետ, աշխատանքի եւ սոցիալական զարգացման նախարար Օլեգ Սիսուեւը, որը եւ առաջնության կազմկոմիտեի նախագահն է: Նախատեսվում է, որ աշխարհի առաջնության խաղերը կանցկացվեն Սանկտ Պետերբուրգում եւ Յարոսլավլում:

Կվիճարկեն եզրափակիչի չորս ուղեգրերը

Այսօր եվրոպայում կրկին մեծ ֆուտբոլի օր է: Ութ հավաքականներ վճռական խաղեր կանցկացնեն 1998-ի ամռանը Ֆրանսիայում անցկացվելիք աշխարհի առաջնությանը մասնակցելու համար:

Թերեւս, Հարավսլավիա-Հունգարիա զույգում ամեն ինչ պարզ է: Տասնյոթ օր առաջ Բուդապեշտում անցկացված առաջին հանդիպումը հարավսլավացի ֆուտբոլիստների բենեֆիսն էր: Խաղի տերն ու տնօրենը նրանք էին. արդեն առաջին խաղակեսից հետո հաշիվը 0-5 էր, իսկ վերջնական արդյունքը՝ 1-7: Դե ինչ, վեց գնդակի առավելությունը ավելի քան բավարար է Հարավսլավիայի հավաքականի համար:

Լարված պայքար է սպասվում մյուս երեք խաղերում: Բելգիա-Իռլանդիա զույգում գերադասելի են տանտերերի հնարավորությունները: Դուբլինում կայացած առաջին խաղում ոչ-ոքի է գրանցվել (1-1 հաշվով): Նշենք, որ բելգիացիները այդ խաղում զգալի առավելություն ունեին եւ մի քանի անգամ շատ մոտ էին հաջողությանը: Պետք է կարծել, որ պատասխան հանդիպման ժամանակ իր դերը կխաղա նաեւ սեփական դաշտի գործոնը:

Սեփական հարկի տակ հաջողության հույս ունեն նաեւ Ուկրաինայի ֆուտբոլիստները: Հյուրընկալվելիս նրանք 0-2 հաշվով պարտություն են կրել Խորվաթիայի ուժեղ թիմից: Ընդ որում, ընտրական խաղերում «վաստակած» դեղին քարտերի պատճառով Զագրեբում խաղադաշտ չմտան առանցքային խաղացողներ Յուրի Կալիտվինցեւն ու Անդրեյ Շեւչենկոն: Ուկրաինացիների գլխավոր մարզիչ Յոժեֆ Սաբոն պատասխան հանդիպումից առաջ լավատեսական հայտարարություններ էր անում, ասելով, որ 3-0 հաշիվը միանգամայն իրական է: Իհարկե, նրան եւ մյուսներին շատ են ոգեւորել եվրոպայի չեմպիոնների լիգայում իսպանական «Բարսելոնի» նկատմամբ Կիեւի «Դինամոյի» ֆանտաստիկ հաղթանակները 3-0 եւ 4-0 հաշվով: Բայց օրերս ուկրաինացիները անսպասելի խնդիր ունեցան. Խորվաթիայի խաղից հետո անցկացված ստուգումը նրանց ֆուտբոլիստ Սերգեյ Նագոռնյակի մոտ դոպինգ է հայտնաբերել՝ ոչ անհայտ բրոմանտան դեղամիջոցը: Պարզվեց նաեւ, որ հավաքականի եւ «Դնեպրի» խաղացող Նագոռնյուկը որակազրկվել է մինչեւ 1999 թվականի վերջը: Իհարկե, խթանիչի հետ կապված պատմությունը չի լավացնում ուկրաինացիների տրամադրությունը:

Շատ է խոսվում ու գրվում Իտալիա-Ռուսաստան խաղի մասին: Երկրորդ խաղից առաջ շատ ու շատ են կանխագուշակությունները: Առաջին հանդիպումից հետո, որը Մոսկվայում ավարտվել է 1-1 հաշվով, երկու թիմերի կազմերում էլ փոփոխություններ են սպասվում. ռուս ֆուտբոլիստներ Նեապոլում հանդես գալ չեն կարող վնասվածքների պատճառով: Իտալացիներից դաշտ դուրս չի գա առաջին խաղի հերոս Քրիստիան Վյերին: Սակայն դաշտի տերերը մեծ հույսեր են կապում մյուս հարձակվողների՝ Ֆաբրիցիո Ռավանելլիի եւ Պյերլուիջի Կազիրագիի հետ: Իսկ նրանց մեծ աջակցություն ցույց կտան Ալեսանդրո դել Պյերոն, Ջանֆրանկո Զոլան, Անտոնիո Կոնտեն: Իտալացիները իրենց պաշտպանական գծի ամրությանը նույնպես վստահ են, հատկապես որ խաղալու է նաեւ հիմնական դարպասապահ Անջելո Պերուցցին: Իրենց հայտարարություններում Իտալիայի թիմի խաղացողներն ու գլխավոր մարզիչ Չեզարե Մալդինին դույզն ինչ չեն կասկածում իրենց հաջողությանը: Թիմերի հնարավորությունները գնահատելիս միակարծիք չեն ռուսների ճամբարում. եթե երկու-երեք խաղացողներ, այդ թվում դարպասապահ Սերգեյ Օվչիննիկովը, վստահ են հաջողությանը, ապա մյուսներն ավելի զուսպ են՝ «հիսունը հիսունին»: Ինքնավստահ է գլխավոր մարզիչ Բորիս Իգնատեւը՝ «Խաղն ավարտվում է 2-2 հաշվով, եւ Ֆրանսիա է գնում Ռուսաստանի հավաքականը» (այդ հաշիվը ձեռնտու է ռուսներին): Ռուսաստանի հավաքականում կորուստներն ավելի զգալի են. վնասվածք են ստացել ավելի մեծ թվով խաղացողներ:

Դե ինչ, սպասենք: Շատ քիչ ժամանակ է մնացել մինչեւ վճռական խաղերի ավարտը:

ՌԱԶՄԻԿ [illegible]

ԹԵՆԻՍ

Կաֆելնիկովի վստահ հաղթանակը

Գերմանիայի Հանովեր քաղաքում անցկացվող պրոֆեսիոնալ թենիսիստների միության աշխարհի առաջնությունում որոշվեց նաեւ կիսաեզրափակիչի փուլի երկրորդ մասնակիցը: «Կարմիր» խմբից այդ իրավունքն ստացած Պատրիկ Ռաֆթերին (Ավստրալիա) միացավ Ռուսաստանի ներկայացուցիչ Եվգենի Կաֆելնիկովը («Սպիտակ» խումբ): Վերելք ապրող թենիսիստը տարավ մրցաշարում իր երկրորդ հաղթանակը. այս անգամ նա առավելության հասավ աշխարհի թիվ 2 ռակետ ամերիկացի Մայքլ Չանգի նկատմամբ: Կաֆելնիկովի հաղթանակը այնքան անսպասելի չէր, զարմանալին այն թեթեւությունն էր, որով այն ձեռք բերվեց: Եթե առաջին խաղափուլում Չանգը որոշ դիմադրություն ցույց տվեց (այն ավարտվեց 6-3 հաշվով), ապա երկրորդում Կաֆելնիկովը լիովին իշխում էր խաղադաշտում: Դժվար է հիշել, թե Մայքլ Չանգը երբ է պարտվել 0-6 հաշվով: Այսպիսով, Ռուսաստանի ներկայացուցիչը հանդիպումը շահեց 2-0 հաշվով: Ամբողջ խաղը տեւեց ընդամենը 57 րոպե:

Երեկ կայացած խաղերում որոշվեցին կիսաեզրափակիչի մյուս երկու մասնակիցները, իսկ աշխարհի առաջնության հաղթողը հայտնի կդառնա կիրակի օրը:

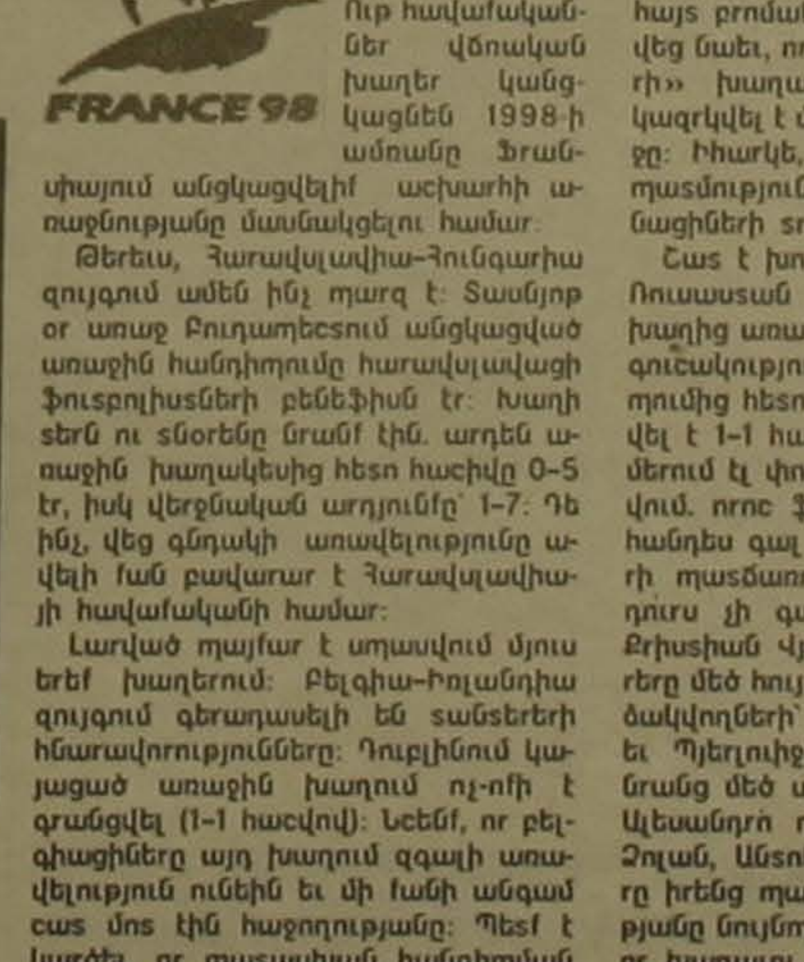

Եվգենի Կաֆելնիկով

Ս. Սարգսյան. «Իմ ամենամեծ հաջողությունը դեռ առջեւում է»

ԵՐԵՎԱՆ, 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայ լավագույն թենիսիստ Սարգիս Սարգսյանը, որը «Կրեմլի գավաթի» մրցաշարից հետո մոտ մեկ շաբաթ գտնվում էր Հայաստանում, Արմենպրեսի թղթակցի հետ բացառիկ հարցազրույցի ժամանակ ասաց, որ իր կարծիքով, իր ամենամեծ հաջողությունը դեռ առջեւում է:

Ս. Սարգսյանը ասաց, որ, համեմատելով անցյալ տարվա հետ, ինքը որոշ առաջընթաց է արել՝ 124-րդ տեղից տեղափոխվել է ներկայիս 57-րդը, առաջին հաղթանակն է տարել Նյուպորտում ԱԹՓ սերիայի մրցաշարում, հաջող ելույթներ է ունեցել խոշորագույն միջազգային մրցաշարերում եւ այլն:

Ներկայումս նա գրեթե բոլոր ուժեղագույն թենիսիստների հետ մրցամարտային փորձ ունի: Նա նշեց, որ նախընտրում է խաղալ ոչ թե ճշգրիտ եւ սառնասիրտ մրցակիցների, այլ գեղեցիկ եւ էֆեկտիվ խաղաոճի կողմնակիցների հետ: Իր ուժեղ կողմերը արագությունն ու հարվածներն են օդից, եւ ինքը դինամիկ խաղի կողմնակից է:

Նրա կարծիքով, հայկական թենիսում կան հեռանկարային մարզիկներ, բայց միայն դա բավարար չէ թենիսում արդյունքի հասնելու համար:

Խոսելով իր ամերիկյան հովանավորների՝ Մանուկյան ընտանիքի մասին, նա ասաց, որ Մինաս, Վազրիկ եւ Քերրին Մանուկյաններին նա պարտական է իր հաջողություններով՝ ԱՄՆ տեղափոխվելուց հետո, իսկ մինչ այդ իր մարզական հաջողությունների համար նա շնորհակալ է հորը՝ Բագրատ Սարգսյանին, որը, հավատալով որդու մարզական ասպղին, ոչինչ չի խնայել նրան թենիս բերելու համար:

Խոսելով իր անձնական կյանքի մասին, Սարգիսն ասաց, որ առայժմ ոչ մի փոփոխություն չկա, ինչ վերաբերում է եղբորը՝ Էդուարդին, ապա նա ավարտել է Արիզոնայի համալսարանը եւ ներկայումս աշխատում է համակարգչային ֆիրմայում որպես ինժեներ:

Ս. Սարգսյանն ասաց, որ Հայաստանի հավաքականի կազմում նրա ելույթը հնարավոր է, իսկ մինչ այդ նա ծրագրում է ելույթ ունենալ մի շարք միջազգային մրցումներում:

24-ամյա Սարգսյանը իր պրոֆեսիոնալ կարիերայի ընթացքում մասնակցել է ԱԹՓ սերիայի մոտ 30 մրցաշարերի, վաստակելով 200 հազար դոլարից ավելի հոնորար: Նա լավ հարաբերություններ ունի շատ ամերիկացի թենիսիստների հետ, որոնցից առանձնացրեց ոչ այնքան հայտնի Բրայան Շելթոնին:

Հիշեցնենք, որ Սարգիսը ապրում եւ մարզվում է ամերիկյան Քոնեկտիկուտ նահանգի Նյու Հեյվըն քաղաքում:

ԱԶԳ **Օրվա հետքով**

ԵԱՀԿ

Բաքուն նախապատրաստվում է Կոպենհագենյան հանդիպմանը

ԲԱՔՈՒ, 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման խնդիրը կդառնա քննարկման հիմնական թեմաներից մեկը դեկտեմբերի 15-17-ը Կոպենհագենում կայանալիք ԵԱՀԿ երկրների արտաքին գործերի նախարարների հանդիպման ժամանակ:

Ինչպես Ադրբեջանի ԱԳՆ-ում տեղեկացրել են ANS-press գործակալությանը, բացառված չէ, որ ԵԱՀԿ նիստի ընթացքում այդ հարցի վերաբերյալ կընդունվի հատուկ որոշում, որի տեքստի վրա արդեն այսօր աշխատում է ադրբեջանական կողմը: Տվյալ փաստաթուղթը բաղկացած է երկու մասից: Առաջին մասում կշարադրվեն որոշման իրականացման սկզբունքները, իսկ մյուսում՝ փոխհամաձայնության հասնելու սկզբունքները: Փաստաթղթում հաշվի կառնվեն բանակցային գործընթացի ժամանակը եւ ԵԱՀԿ համանախագահների վերջին ձեռնարկումները: Մշակվող փաստաթուղթը հիմնվում է Լիսաբոնի գագաթաժողովի սկզբունքների վրա: Նույն աղբյուրի համաձայն, փաստաթուղթը չի նախատեսվում պարտադիր կատարման համար, բայց նրա սկզբունքներին հետեւելը կազդի պետության միջազգային հեղինակության վրա:

Նշվում է, որ ԵԱՀԿ անդամ երկրների արտաքին քաղաքական գերատեսչությունների ղեկավարների հանդիպման ժամանակ քննարկվելու են նաեւ եվրոպական անվտանգության, պետությունների միջեւ վստահության ամրապնդման եւ ԵԱՀԿ-ի շրջանակներում տարածաշրջանային համագործակցության հարցերը:

Քլինթոնը կընդունի Նազարբաեւին

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ԱՄՆ-ի նախագահ Բիլ Քլինթոնը նոյեմբերի 18-ին Սպիտակ տանը կընդունի Ղազախստանի նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւին, որը Վաշինգտոն կժամանի մասնակցելու տնտեսական համագործակցության ղազախ-ամերիկյան միջկառավարական հանձնաժողովի նիստին: ԱՄՆ-ի նախագահի մամլո ծառայության հաղորդմամբ, Քլինթոնը եւ Նազարբաեւը «կարծիքներ կփոխանակեն ղազախ-ամերիկյան հարաբերությունների ներկայիս կացության վերաբերյալ, կքննարկեն տարածաշրջանային բնույթի հարցեր եւ Կասպիականի էներգապաշարների զարգացման հեռանկարները»: Նոյեմբերի 17-18-ին կայանալիք հանձնաժողովի նիստում, որը կնախագահեն Ն. Նազարբաեւն ու ԱՄՆ-ի փոխնախագահ Ալբերտ Գորը, կքննարկվի երկու երկրների համագործակցությունը առեւտրի եւ ներդրումների, միջուկային նյութերի չտարածման, շրջակա միջավայրի պահպանության, գիտության, տեխնոլոգիաների եւ էներգետիկայի ոլորտներում:

Լրագրողուհին դատի տվեց նախարարին տեղեկատվություն չտրամադրելու համար

ՎԻԼՆՅՈՒՍ, 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Լրագրողների լուրեր» թերթի գլխավոր խմբագիր Աուրելիա Լյաուշկենեն դատի է տվել Լիտվայի առողջապահության նախարար Յոզաս Գալդիկասին:

Ինչպես հաղորդել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, Ա. Լյաուշկենեն այս տարվա հուլիսի 1-ին գրավոր դիմել է Գալդիկասին խնդրելով պատասխանել առողջապահության համակարգում բարեփոխումների ընթացքի մասին 16 հարցի:

Օրենքի համաձայն, պետական ամեն մի պաշտոնյա պարտավոր է հաջորդ օրը նույնպես գրավոր լրագրողին պատասխանել նման տեղեկատվություն տրամադրելուց հրաժարվելու մասին նշելով պատճառները: Ինն օրվա ընթացքում նախարարից պատասխան չի ստացվել, եւ լրագրողուհին դիմել է դատարան, որպեսզի վերջինս իրավաբանական գնահատական տա նախարարի նման արարքին:

«Եվրասիա» հիմնադրամ
Երեւանյան գրասենյակ

Հայաստանի մասնագիտական ընկերակցությունների զորակցմանը կոչված շնորհների տրամադրման մրցույթ

«Եվրասիա» հիմնադրամի երեւանյան գրասենյակը հայտարարում է շնորհների տրամադրման բաց մրցույթ, որ կոչված է զորակցելու «Եվրասիա» հիմնադրամի իրավասության ոլորտում ընկած մասնագիտական ընկերակցություններին ու միություններին:

Տրամադրվելու են երկու կարգի շնորհներ.

(1) մեկնարկային շնորհներ (մինչեւ 5000 ԱՄՆ դոլար)՝ նոր ընկերակցությունների կամ միությունների ստեղծման համար, եւ (2) զարգացման շնորհներ (մինչեւ 20 հազար ԱՄՆ դոլար)՝ գործող ընկերակցությունների կամ միությունների գործունեության խթանման համար:

Բոլոր շահագրգիռ կազմակերպությունների համար հիմնադրամը կկազմակերպի սեմինարներ ըստ հետեւյալ ժամանակացույցի.

1997 թ. նոյեմբերի 24-ին, ժամը 15:00, Երեւան, «Արմենիա» հյուրանոց, Բիզնես կենտրոն

1997 թ. նոյեմբերի 25-ին, ժամը 12:00, Գյումրի, «Եվրասիա» հիմնադրամի գրասենյակ

1997 թ. նոյեմբերի 26-ին, ժամը 12:00, Վանաձոր, «A&Լ» Բիզնես կենտրոն

1997 թ. նոյեմբերի 28-ին, ժամը 15:00, Երեւան, «Արմենիա» հյուրանոց, Բիզնես կենտրոն:

Մրցույթն ընթանալու է հետեւյալ ժամանակացույցով.

1998 թ. հունվարի 30-ին: Հայտերի ներկայացման վերջին ժամկետ:

1998 թ. փետրվարի 27-ին: Մրցույթի արդյունքների հրապարակում:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար (մրցույթի պայմաններ, հիմնադրամի իրավասության ոլորտ եւ այլն) եւ փաստաթղթերի լրիվ փաթեթը ստանալու համար դիմել՝

Երեւանում. Իսահակյան փող. 22, բն. 11, հեռ. 52-24-95, 58-55-98, 56-16-26:
E-mail: armenia@eurasia.arminco.com

Գյումրիում. Ախուրյանի նրբանցք 82ա, (26 կոմիսարների փողոց), հեռ. (269) 3-59-49:

ADANA COMMERCIAL BANK

◆Ընդամենը *1%-ով* 1 օրվա ընթացքում անհատ եւ իրավաբանական անձանց համար կատարում ենք փոխանցումներ *Մոսկվայից, Սանկտ-Պետերբուրգից, ԱՄՆ-ից, Կանադայից, Գերմանիայից, Ֆրանսիայից, Ավստրիայից, Լեհաստանից* եւ աշխարհի այլ երկրներից

◆Սպասարկում ենք *VISA, MasterCard/EuroCard, Diners Club, JCB.*

◆Ամենաշահավետ պայմաններով տարածում ենք *MasterCard/EuroCard.*

◆Ընդունում ենք ավանդներ հետեւյալ տոկոսադրույքով.

Տարր \ Ժամ	1 ամիս	2 ամիս	3 ամիս	6 ամիս	9 ամիս	12 ամիս
USD DEM FRF	2.0%	4.0%	7.5%	15.0%	22.5%	36.0%
AMD RUR	2.0%	5.0%	8.0%	18.0%	28.5%	40.0%

Նվազագույն գումարը չի սահմանափակվում:

◆Կատարում ենք բանկային ցանկացած գործառնություն:

Երեւան, Նալբանդյան 5, հեռ. 58-38-64, 58-59-80

ՊՈԼԻՊԼԱՍՏ
Բաց բաժնետիրական ընկերությունը

Համալրվել է արտադրության կատարելագործված տեխնոլոգիայով, պրոֆեսիոնալ աշխատակազմով և հիմա Ձեզ է առաջարկում իր ապրանքատեսականին

- Պլաստմասե խողովակներ՝ տարբեր չափսերի, շինարարության համար
- Կենցաղային պլաստմասե իրեր
- Պոլիէթիլենային թաղանթ (ցելոֆան)
- Տարաներ տարբեր չափսերի և պահանջմունքների
- Բենզինի և ջրի ամաններ (կանիստրներ)

Ունենք ցանկացած տեսակի առաջնային հումք՝ Ձեր պատվերները որակով և ժամանակին կատարելու համար:

Հասցեն 375026, ԵՐԵՎԱՆ, ՕԴԵՍԱՅԻ ՓՈՂՈՑ 2
Հեռ՝ 441923, 443242, AT&T 151714

Համեցեք «Գոռ» պատկերասրահ

«Գոռ» պատկերասրահը (Մոսկովյան 28, Թումանյանի տուն-թանգարանի հարեւանությամբ) կերպարվեստի երկրպագուներին հրավիրում է ներկա գտնվելու գեղանկարիչ, Երեւանի գեղարվեստի ինստիտուտի դասախոս Ֆրենկ Գասպարյանի անհատական ցուցահանդեսի բացմանը, որը կկայանա նոյեմբերի 17-ին, ժամը 15-ին:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ընդունվում են ֆրանսերենից եւ ռուսերենից թարգմանության պատվերներ:
Զանգահարել 25-01-59, ժամը 9-10-ը եւ 18-22-ը:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

2 սենյականոց բն., Արշակունյաց պող. 16ա, 4/3, քարե շենք, երկկողմանի պատշգամբ, 72/39 քմ
Հեռ. 56-50-46, 42-39-45

Հրավիրում ենք աշխատանքի

երիտասարդ, բարետես վաճառողուհիների (անգլերենի որոշ իմացությամբ), հրուշակագործի, հավաքարարի:
Դիմել Աբովյան 15, սենյակ 17, հեռ. 56-53-85: ժամը 9:00-17:00-ը:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

առանձնատուն, 80 քառ. մ ննջասենյակ-ավտոտնակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:
Զանգահարել 27 22 57 ժամը 10-16, 58 33 26 ժամը 18-23

ԿՈՐԵԼ Է

Երեւանի բժշկական 1-ին բազային ուսումնարանի 1991 թ. շրջանավարտ Գայանե Ջորջի Կարապետյանի դիպլոմը:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

4 սենյականոց բնակարան (Դավիթաշեն, II թաղամաս, 3-րդ շենք, բն. 4):
Զանգահարել 72-89-83

Հարգելի ընթերցող

«Հայմամուլ» գործակալությունը հայտնում է, որ Ռուսաստանի Դաշնությունում եւ Համագործակցության մյուս երկրներում տպագրվող թերթերի ու ամսագրերի 1998 թվականի առաջին կիսամյակի բաժանորդագրության ժամկետը երկարացվել է մինչեւ նոյեմբերի 20-ը, իսկ մեր հանրապետությունում լույս տեսնող պարբերականներինը՝ մինչեւ դեկտեմբերի 15-ը:

Բաժանորդագրությունը ձեւակերպելու համար հրավիրում ենք.

Երեւանում՝ Սասունցի Դավթի հրապարակ «Հայմամուլ» գործակալության շենք, կամ Հանրապետության հրապարակ, 10-րդ կապի բաժանմունք, մարզերում՝ «Հայմամուլ»-ի գործակալների մոտ:

Տեղեկությունների համար զանգահարել 45-82-00, 45-82-56, 56-79-40, հեռախոսահամարներով:

«ՀԱՅՄԱՄՈՒԼ» ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (589167, 581351) - պարբերաբար հրատարակվող տեղեկագրերով - մագնիսական սկավառակներով - INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur):

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 706. Տպաքանակը 3000. Ստորագրված է տպագրության 14. 11. 1997. Գինը 100 դրամ